

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Laura Törrönen

Yleisradion lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutuminen
lastenohjelma *Pikku Kakkosen* - ja ohjelman internetsivujen
Leikit-osuuden juonto-osuuksissa

Vaasa 2014

SISÄLLYS

KUVAT	2
KUVIOT	2
TAULUKOT	2
TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen tavoite	7
1.2 Tutkimusaineisto	8
1.3 Tutkimusmenetelmä	12
2 PIKKU KAKKONEN OSANA YLEISRADION LASTENOHJELMISTOA	15
2.1 <i>Pikku Kakkonen</i> televisiossa	16
2.2 <i>Pikku Kakkonen</i> internetissä	17
2.3 Yleisradion ohjelmistolle asetetut tavoitteet	18
3 LAPSI JA VUOROVAIKUTTEINEN MEDIAYHTEISKUNTA	21
3.1 Remediaatio <i>Pikku Kakkosessa</i>	22
3.2 Lapsi medioituneessa kulttuurissa	24
3.3 Lapsen ja juontajan parasosiaalinen suhde	28
4 PIKKU KAKKOSEN JUONTO-OSUUKSIEN SISÄLLÖNANALYYSI	32
4.1 <i>Pikku Kakkosen</i> - ja <i>Leikit</i> -osuuden juontajat sekä ohjelman rakenne	33
4.2 <i>Pikku Kakkosen</i> - ja <i>Leikit</i> -osuuden juonnoissa nähtävissä olevat tavoitteet	37
4.3 Juontajien puhettavat <i>Pikku Kakkosessa</i>	42
4.4 Juontajien puhettavat <i>Leikit</i> -osuudessa	45

4.5 Tavoitteiden toteutuminen <i>Pikku Kakkosen</i> - ja <i>Leikit</i> -osuuden juonnoissa	50
5 PÄÄTÄNTÖ	59
LÄHTEET	65
KUVAT	
Kuva 1. <i>Pikku Kakkosen</i> juontaja Mari kommunikoi lapsen kanssa (Yle Areena 2013)	10
Kuva 2. <i>Pikku Kakkosen Leikit</i> -osuuden leikki, missä koristellaan joulukuusi yhdessä juontaja Ramin kanssa (YLEn verkkosivut 2013)	11
KUVIOT	
Kuvio 1. <i>Pikku Kakkosen</i> jakson rakenne	36
Kuvio 2. YLEn lastenohjelmille asetetut tavoitteet (YLE 2013)	38
Kuvio 3. Juonnoissa nähtävissä olevat tavoitteet	40
Kuvio 4. Juonnoissa ilmenevät tavoitteet teemoiteltuina	41
TAULUKOT	
Taulukko 1. Juontajat <i>Pikku Kakkosissa</i> ja <i>Leikit</i> -osuuksissa tutkimusviikoilla	33
Taulukko 2. Juontajien käyttämät puhuttelutavat <i>Pikku Kakkosessa</i>	42
Taulukko 3. Juontajien käyttämät puhutavat <i>Leikit</i> -osuudessa	46

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta****Tekijä:**

Laura Törrönen

Pro Gradu –tutkielma:Yleisradion lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutuminen lastenohjelma *Pikku Kakkosen* -ja ohjelman internetsivujen *Leikit-osuuden* juonto-osuuksissa.**Tutkinto:**

Filosofian maisteri

Oppiaine:

Viestintätiede

Valmistumisvuosi:

2014

Työn ohjaaja:Anne Soronen

TIIVISTELMÄ:

Tutkimuksen päätavoitteena oli tarkastella Yleisradion (YLE) lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista lastenohjelma *Pikku Kakkosen* ja ohjelman verkkosivuilla. Lastenohjelmiin liittyvä valvonta ei kuulu enää julkisen seurannan piiriin, joten kontrolli lastenohjelmista on siirtynyt yhä enemmän televisioyhtiöille itselleen. Tämä on tuonut julkisuuteen paljon keskustelua siitä, ovatko lastenohjelmat enää lapsille sopivaa katseltavaa. On tärkeää ymmärtää, millä tavoin lastenohjelmille asetetut tavoitteet konkreettisesti näyttäytyvät juonto-osuuksissa. Tästä syystä tutkimuksen aihe on hyvin ajankohtainen.

Aineistona tutkimuksessa käytettiin *Pikku Kakkosen* vuonna 2013 lähetetyn kymmenen jakson juonto-osuuksia, sekä *Pikku Kakkosen* internetsivujen *Leikit*-osuuden juonto-osuuksia. Menetelmänä tutkimuksessa käytettiin laadullista sisällönanalyysia. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä hyödynnettiin parasosiaalisen suhteen käsitettä. Aluksi juonnot litteroitiin ja tämän jälkeen tavoitteista valittiin ne, jotka sopivat analyysin kohteiksi. Näistä tavoitteista muodostettiin kolme eri teemaa. Litteroidusta tekstistä etsittiin erityyppisiä puhetapoja, mitkä sopivat kunkin teeman alle.

Tämän tutkimuksen perusteella *Pikku Kakkosen* juontajuuden osalta voidaan todeta, että lastenohjelmille asetetut tavoitteet ilmenevät erittäin selkeästi ja konkreettisesti sekä *Pikku Kakkosen* että *Leikit*-osuuden juonto-osuuksissa. Voidaan sanoa, että YLE on onnistunut erinomaisesti lastenohjelmilleen asetettujen tavoitteiden toteuttamisessa *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksissa.

AVAINSANAT: YLE, lastenohjelmat, *Pikku Kakkonen*, juontajuus, vuorovaikutus, parasosiaalinen suhde, sisällönanalyysi

1 JOHDANTO

Televisio-ohjelmiin liittyvää keskustelua käydään varsin negatiiviseen sävyyn runsaasti. Myös televisio-ohjelmiin liittyvä tutkimus ei pääsääntöisesti anna kovin positiivista kuvaa lasten televisionkäyttötottumuksista ja television vaikutuksesta lapsen kehitykseen. Vanhemmat ovat näin ollen hyvin kiinnostuneita siitä, minkälaisia ohjelmia heidän lapsensa katsovat televisiosta. Tämä käy ilmi niin Terhi Arolan (2013) tutkimuksesta kuin siitä, että internetin keskustelupalstoilla aihe on hyvin ajankohtainen (*Vauva*-lehden keskustelupalsta 2013). Lastenohjelmiin liittyvä kontrolli on siirtynyt enemmän televisioyhtiöille itselleen, eikä niihin liittyvä valvonta enää kuulu julkisen seurannan piiriin (Iltasanomat 2013). Arola (2013) on tutkimuksessaan käsitellyt myös sitä, kuinka paljon televisioyhtiöt pitävät kiinni turvallisten lastenohjelmien lupauksesta.

Lastenohjelmiin liittyvää tutkimusta on tehty jonkin verran (esim. Clifford & Gunter 1995; Hynd 2006; Rideout 2014), mutta pääpaino näissä tutkimuksissa on ollut lastenohjelmissa ja niiden sisällössä. Lastenohjelmien juontajuuden tutkimusta on tehty hyvin vähän, vaikka juontajuus ja juontojen sisältö vaikuttavat oletettavasti hyvin paljon siihen miten katsoja kokee lastenohjelman kokonaisuutena. Juontajuus tutkimuskenttänä on varsin uusi ja kiinnostava kokonaisuus.

Tarkastelen tutkielmassani Yleisradion (YLE) lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista lastenohjelma *Pikku Kakkosen* sekä *Pikku Kakkosen* internetsivujen *Leikit*-osuuden juonto-osuuksissa. Pikku Kakkonen on legendaarisen asemansa vuoksi oiva valinta tutkimuksen kohteeksi, sillä se on vuosikymmenten ajan kuulunut osaksi suomalaista televisiokulttuuria ja ollut osana lastenohjelmien kehitystä Suomessa. Juonto-osuudet muodostavat eheän kokonaisuuden sekä ohjelmassa että verkkosivuilla, joten tutkimusaineistoni on selkeästi rajattavissa.

Tarkastelen juontajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta parasosiaalisen suhteen kautta. Hietalan (2007: 26-27) mukaan parasosiaalisella suhteella tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi tv-sarjoissa olevat henkilöhahmot koetaan oikeina ihmisinä ja heihin suunnataan tunteita. Tämä ilmiö voimistuu erityisesti, kun käytetään lähikuvaa.

Lähikuvan käyttäminen *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksissa on hyvin tyyppillistä ja juonnoissa juontaja katsoo suoraan katsojaa kohti.

Analysoidessani juontoja sekä televisio- että internetympäristöissä koen saavani tutkimaani aihealueeseen laajemman näkökulman. Tämän lisäksi tutkimusasetelmastani tulee monipuolisempi, sillä koen *Pikku Kakkosen* ja sen internetsivujen olevan kiinteästi limittyneenä toisiinsa. Tätä internet- ja televisioympäristön yhteyttä käsittelen tutkielmassani myöhemmin intermediaalisuuden käsitteen kautta.

Intermediaalisuudella tarkoitetaan Mikko Lehtosen (1999: 11) mukaan tietynlaista medioiden välisyyttä. Herkmanin, Hujasen ja Oinosen (2012) mukaan intermediaalisuuden tutkimusta ja käsittelyä ei voida nykyään juurikaan välttää, sillä on hieman vanhanaikaista ajatella eri mediumien olevan irrallisia toisistaan. Näin ollen on mielekästä tarkastella lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista molemmissa ympäristöissä. Lisäksi mielenkiintoinen vertailunäkökulma muodostuu sen analysoimisesta, toteutuvatko lastenohjelmille asetetut tavoitteet internet- ja televisiojuontojen osalta samankaltaisesti vai löytyykö tavoitteiden toteutumisen osalta eroja.

Medioitumisella tarkoitetaan sitä, että erilaiset viestintävälineet ja mediamuodot ovat läsnä ihmisten arjessa (esim. Mäyrä 2002; Lehtipuu 2006.) Luulen, että YLE on panostanut lastenohjelmiin liittyvään sisällönsuunnitteluun juuri sen vuoksi, että eri medioilla on nykylasten elämässä niin suuri rooli. Hypoteesini on, että lastenohjelmille asetetut tavoitteet otetaan huomioon *Pikku Kakkosen* juontojen sisällönsuunnittelussa ja ne ilmenevät juontajan sanallisessa viestinnässä. Tutkimukseni on merkityksellinen, sillä se tuo yhden mahdollisen näkökulman siihen, millä tavoin julkisen palvelun televisiojuontajuutta ja sen sisältöjä voidaan tarkastella.

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkielmani tavoitteena on selvittää, millä tavoin lastenohjelmille asetetut tavoitteet ilmenevät *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksissa. Tutkimukseni tarkoituksena ei ole arvioida sitä, kuka juontajista pystyy toteuttamaan tavoitteet juonnoissaan parhaiten. Tutkimukseni ei siis ota kantaa *Pikku Kakkosen* ohjelmien tai juontojen laadukkuuteen, eikä esimerkiksi siihen ovatko ohjelmat lapsille sopivaa katseltavaa vai eivät. Edellä mainittu kasvatustieteellinen näkökulma on toki kiinnostava, mutta tähän tutkimukseen se toimii pelkästään tutkimuksen taustalla ja pohjana tutkimusidealle. Tämän tutkimuksen keskeinen ajatus on analysoida sanallista viestintää juonto-osuuksissa ja tuoda konkreettisten esimerkkien avulla ilmi, millä tavoin juonnoissa lastenohjelmille asetetut tavoitteet näyttäytyvät.

Jotta pääsen tutkimustavoitteeseeni, tarkastelen myös lapsen ja juontajan välistä vuorovaikutusta parasosiaalisen suhteen kautta. Parasosiaalisen suhteen tarkastelu antaa yhden mahdollisen näkökulman siihen, millä tavoin vuorovaikutusta voidaan tutkia. Parasosiaalinen suhde on tutkimukseni yksi keskeisistä käsitteistä, jota hyödynnän analysoidessani juontajan ja lapsikatsojan välille mahdollisesti muodostuvaa vuorovaikutuksellista suhdetta. Ballantine ja Martin (2005: 197-198) painottavat, että parasosiaalinen suhde syvenee, kun median kuluttaja on toistanut kohtaamistaan esimerkiksi tv-sarjan henkilöahmon kanssa useasti. Lisäksi henkilöahmon käyttäytyminen, esimerkiksi puhutteleeko hän katsojaa suoraan, vaikuttaa suhteen syvenemiseen.

Tutkimuskysymykseni ovat:

- Millä tavoin Yleisradion lastenohjelmille asetetut tavoitteet toteutuvat juontajien puheessa *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksissa sekä internetsivujen *Leikit*-osuuden juonto-osuuksissa?
- Millä tavoilla ohjelman kohderyhmään kuuluvia katsojia puhutellaan?
- Mitä juontojen perusteella on pääteltävissä parasosiaalisesta suhteesta?

Tutkimuksessani pohdin myös sitä, millaisessa median kyllästävässä maailmassa lapset nykyään elävät. Esimerkiksi medioituminen on vaikuttanut myös *Pikku Kakkoseen* ja sen tapaan tehdä lastenohjelmia. Tarkastelen medioitumista tarkemmin luvussa 3.2. YLEn lastenohjelmille asetetut tavoitteet ovat suurennuslasin alla ja pyrkivät vastaamaan medioituneen yhteiskunnan haasteisiin. Tämä näkyy esimerkiksi internetympäristön luomisena televisiotarjonnan rinnalle sekä vuorovaikutteisuuden painottamisena.

1.2 Tutkimusaineisto

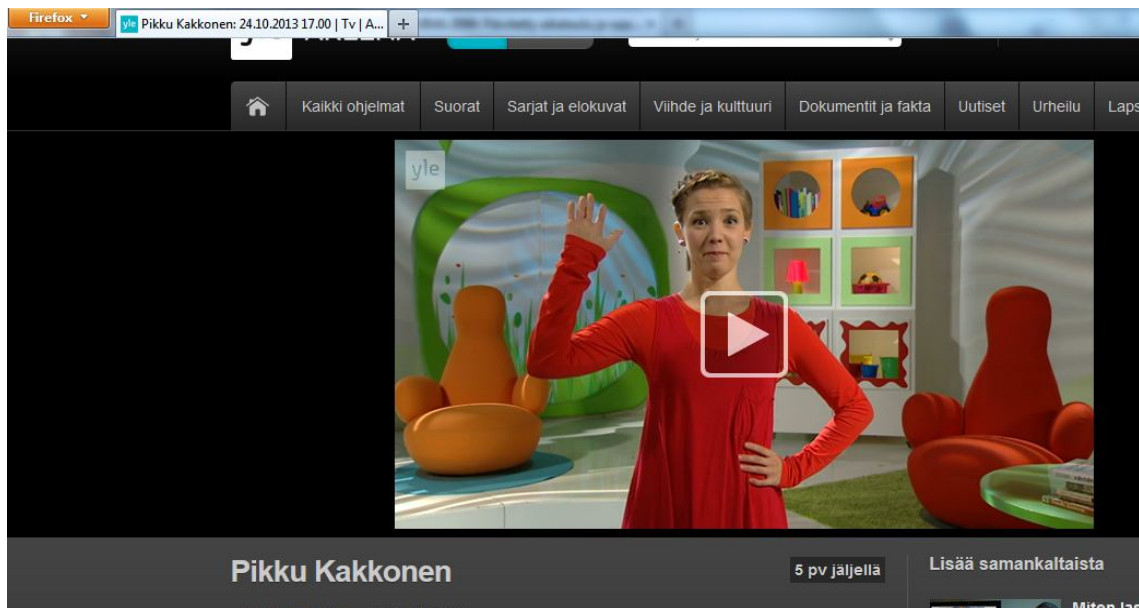
Olen rajannut tutkimusaineistoni koskemaan kymmentä *Pikku Kakkosen* arki-illan jaksoa, sekä *Pikku Kakkosen* internetsivuilla olevan *Leikit*-osuuden juonto-osuuksia. Viisi *Pikku Kakkosen* jaksoa on esitetty maaliskuussa 2013 ja toiset viisi lokakuussa 2013. Vaikka tutkimukseni keskeinen käsite on lastenohjelma, en koe tarpeelliseksi ottaa tutkimukseeni mukaan esimerkiksi Yleisradion esittämää *Galaxi*-ohjelmaa. Se on määritelty nuortenohjelmaksi, vaikka ohjelmalle asetetun ikäraajattomuuden vuoksi kyseistä ohjelmaa saattavatkin katsoa myös kohderyhmää nuoremmat. Myös *Pikku Kakkosta* voi katsoa ikäraajattomuuden vuoksi kuka tahansa (esimerkiksi vanhempi lapsensa kanssa), mutta tässä tutkimuksessa analysoin lapsikatsojan ja juontajan välistä vuorovaikutusta, sillä lastenohjelmaan liitettävän määritelmän mukaan ohjelman oletettu katsoja on lapsi.

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan YLE:n lastenohjelmien osalta pelkästään *Pikku Kakkosta*, sillä se edustaa erinomaisesti Yleisradion (YLE) lastenohjelmatarjontaa alle kouluikäisille lapsille. *Pikku Kakkonen* on profiloitunut suomalaisen lapsille suunnatun televisioviihteen suunnannäyttäjäksi tai lippulaivaksi, kuten Heta Alander (2003) varsin osuvasti ohjelmaa kuvaa. Alander (2003) on analysoinut omassa tutkielmassaan YLE:n lastenohjelmille asetettujen arvojen ja tavoitteiden toteutumista *Pikku Kakkosessa*. Kyseinen tutkielma keskittyy koko ohjelman analysoimiseen, joten se antaa näkökulmia ja tarttumapintaa omaan aiheeseeni laajemmin. Alander ei kuitenkaan tutkinut *Pikku*

Kakkosen verkkosivuihin liittyvää materiaalia, joten siltä osin tutkimuksemme eroavat toisistaan.

Rajaan internetsivuilla olevan materiaalin pelkästään *Leikit*-osuuteen, sillä kyseisessä osiossa on nähtävissä selkeimmin erityyppiset puhuttelutavat (juontaja ”leikkii” lapsen kanssa). Verkkosivujen tutkimusaineisto on kerätty lokakuussa 2013. Puhuttelutavoilla tarkoitan niitä tapoja, joilla juontaja ottaa kontaktia lapseen. Muut osuudet sisältävät itse lastenohjelmia, sekä leikkejä, joita lapsi leikkii ”ilman juontajaa”. Tästä esimerkkinä tietokoneella piirtäminen ja lautapelit. Kyseiset osuudet eivät ole relevantteja tutkimukseni kannalta, joten olen rajannut ne tutkimusaineistostani pois.

Kahden viikon *Pikku Kakkosen* arki-iltojen juontojen valitseminen on riittävä rajausta tutkimusaineiston osalta voidakseni analysoida tv-yhtiön lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista juonto-osuuksissa. En usko, että juontajat muuttavat juontotyyliään ainakaan kovin lyhyellä ajanjaksolla tarkasteltuna. Uskon, että erityisesti pidempään kanavalla juontaneiden juontotyyli on pysynyt samankaltaisena pitkään. Kuvassa 1 *Pikku Kakkosen* juontaja Mari on juontamassa ohjelman lähetystä.

Kuva 1: *Pikku Kakkosen* juontaja Mari kommunikoi lapsen kanssa (Yle Areena 2013)

Olen valinnut tähän tutkimukseen *Pikku Kakkosen* ohjelmista vain arki-iltojen lähetykset viikolta 12/2013 ja viikolta 42/2013. Kyseiset ohjelmat on nähtävissä Yleisradion verkkopalvelu *Areenassa* YLE:n määrittelemän ajan. Tutkimukseeni olen ottanut pelkästään arki-iltojen lähetykset, sillä juontajan osuutta painotetaan arki-iltojen lähetyksissä enemmän kuin viikonloppuisin esitettävissä *Pikku Kakkosissa*. Viikonlopun *Pikku Kakkosissa* lastenohjelmiston osuus ohjelmasta on suurempi kuin juontosuukausien osuus. On myös mielekkäämpää tarkastella juontoja, jotka on selkeästi nivottu omaksi kokonaisuudekseen noin tunnin kestävässä lähetyksessä.

Kyseiset viikot olen valinnut sattumanvaraisesti, sillä en usko viikon valinnalla olevan merkitystä siihen, millaisena esimerkiksi juontajuus tai juontojen sisällöt näyttäytyvät. Juontajavalikoima on varsin monipuolinen, joten tämä antaa analyysilleni moniulotteisemman lähtökohdan. Lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden tulee toteutua riippumatta siitä, kuka jaksoa juontaa. Tällä perusteella pidän monipuolista juontajavalikoimaa pelkästään hyvänä asiana tutkimuksen luotettavuuden osalta. Kuvassa 2 *Leikit*-osuuden juontaja Rami neuvoa lasta joulukuusen koristelussa.

Kuva 2. *Pikku Kakkosen Leikit*-osuuden leikki, missä koristellaan joulukuusi juontaja Ramin kanssa yhdessä (YLEn verkkosivut 2013)

Leikit-osuuden osalta olen ottanut tutkimukseeni mukaan kaikki sen leikit lokakuulta 2013. Kyseisiä leikkejä on kaksitoista kokonaisuutta. Selkeän rajattavuuden ja leikkien kohtuullisen määrän vuoksi on mahdollista valita koko kahdentoista leikin kokonaisuus tutkimukseni analyysiin. *Leikit*-osuuden leikit vaihtuvat teemojen ja vuodenaikojen mukaan. Esimerkiksi joulun lähestyessä voi koristella juontajan kanssa joulukuusen, rakentaa lumilinnan ja tehdä joulukortin.

Leikit perustuvat ideaan, jossa lapsi pystyy omalla toiminnallaan konkreettisesti vaikuttamaan leikin etenemiseen. Näin ollen ne eroavat tavallisesta televisionkatseluhetkestä juuri simuloitun vuorovaikutuksen osalta. Simuloivalla vuorovaikutuksella tarkoitetaan sitä, että esiintyjä (eli *Leikit*-osuuden juontaja) pyrkii antamaan vaikutelman yleisölle (eli lapsipelaajalle) siitä, että hän keskustelee ja leikkii aidosti juuri yleisön kanssa vaikkei oikeasti näe häntä/heitä (Leinonen 2013: 9.) Simulointia tapahtuu *Leikit*-osuudessa esimerkiksi katsekontaktin ja puhutavan osalta. Näitä puhetapoja käsittelem aluvuossa 4.4.

Leikkien ideana on käsitellä lapsia kiinnostavia aiheita ja kannustaa heitä miettimään esimerkiksi omakohtaisia kokemuksia ja ratkaisuja eri aihepiireihin liittyen. Jokaiseen leikkiin liittyy jotain animoitua (esimerkiksi joulukuusta koristeltaessa kuusi on piirretty eikä aito). Tässä tutkimuksessa *kommunikaatio* voidaan siis määritellä olevan juuri tällaista simuloitua kommunikaatiota, eikä aitoa kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta. Pääsääntöisesti voidaan sanoa, että leikkien juontaja on oikea ihminen, mutta leikkiin liittyvä oheismateriaali on piirretty. Uskon tämän johtuvan siitä, että lapsipelaaja on helpompi saada leikkeihin mukaan hyödyntämällä leikeissä jotain animoitua lasten maailmaan liittyvää kokonaisuutta. Pikkulasten voidaan ajatella olevan yleisesti kiinnostuneita esimerkiksi piirretyistä televisiosarjoista ei-animoituja sarjoja enemmän.

Kuten myös *Pikku Kakkosen* juonnot, myös *Leikit*-osuuden juonnot tulee perustua lastenohjelmille asetettuihin tavoitteisiin. Näin ollen tutkimuksen luotettavuuden osalta ei pitäisi olla merkitystä, mikä ajanjakso on tutkimuksen kohteena eikä se, ketkä juontajat leikkejä lapsen kanssa leikkivät.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmän valinta on keskeinen osa tutkimuksen suorittamista. Sen avulla voidaan vaikuttaa ratkaisevasti tutkimusmateriaalin laatuun ja luotettavuuteen. Tutkimuksen luonteen mukaisten aineistonkeruutapojen valinnalla voidaan tuottaa olennaista tietoa, jolloin esitettyihin ongelmiin vastaaminen mahdollistuu. Yleisin jako tutkimusotteiden välillä on jako kvantitatiiviseen eli määrälliseen ja kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen (Hirsjärvi & Hurme 2001: 36-37.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään selittämään ja ymmärtämään tutkimuskohteen toimintaa ja syitä toiminnan takana (Heikkilä 2001: 16-17). Tämä kuvaa hyvin tutkimukseni luonnetta. Pertti Alasuutari (1994: 74) painottaa, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on ihanteellinen sellainen aineisto, joka on jo olemassa tutkimuksen tekemisestä huolimatta.

Tutkimusmenetelmänä käytän laadullista sisällönanalyysiä, minkä avulla uskon pääseväni tutkimustavoitteeseeni. Sisällönanalyysissä keskeistä on, että aineiston tarkastelu tapahtuu esimerkiksi yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia etsien. Siinä tarkastellaan aineistoja, jotka ovat tekstimuodossa tai sellaiseksi muutettavissa. Sisällönanalyysissä pyritään muodostamaan tutkimuskohteena olevasta ilmöstä kuvaus, minkä avulla tulokset voidaan kytkeä laajempaan kontekstiin. Sisällönanalyysi voi toimia tutkimuksessa kolmella eri tavalla: aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Näistä yleisin on aineistolähtöinen analyysitapa, jota hyödynnän myös tässä tutkielmassa. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 105-106.)

Aineistolähtöiseen analyysiin liittyy olennaisena osana teoreettisen kokonaisuuden luominen tutkimussaineistosta. Tiedyt analyysiyksiköt pyritään valitsemaan tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaan. Tärkeää on, etteivät analyysiyksiköt ole ennalta sovittuja. Mikäli tutkittavasta kohteesta on saatavilla jo aiemmin tutkittua tietoa, tällä ei pitäisi olla merkitystä analyysin lopputuloksen tai sen toteuttamisen kanssa, sillä analyysi itsessään on aineistolähtöistä. Teoria on kuitenkin analyysin toteuttamisen taustalla. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 95.)

Tuomen & Sarajärven (2002) mukaan aineistoa voidaan analysoida kolmella tavalla. Luokittelussa keskeistä on, kuinka monta kertaa havainto kussakin luokassa esiintyy. Tyypittelyssä aineisto voidaan ryhmitellä tietyiksi tyypeiksi. Tyypeille etsitään yhteisiä näkemyksiä, joista voidaan tehdä yleistyksiä. Tässä tutkimuksessa hyödynnän teemoittelua, jossa on kyse aineiston ryhmittelystä tiettyjen aihepiirien mukaan. Tämän avulla on mahdollista tehdä vertailua eri teemojen esiintymisestä aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 93-94.) Vaikka teemoittelua voidaan käyttää myös sen analysoimiseen, kuinka monta kertaa havainto kussakin teemassa esiintyy, tässä tutkimuksessa teemoittelun tarkoituksena on pääsääntöisesti tutkimusaineiston jäsentäminen. Olennaista tämän tutkimuksen osalta ei ole, kuinka monta kertaa havainnot teemoissa esiintyvät tai niiden yleistettävyyys, vaan *millä tavoin* havainnot voidaan katsoa kuuluvan kyseisiin teemoihin. Nämä tavat voivat olla esimerkiksi juontajan tapoja puhutella katsojia.

Olen katsonut analyysin kohteeksi valitsemani kymmenen *Pikku Kakkosen* jaksoa kaksi kertaa läpi ja toisella katsomiskerralla muuttanut *Pikku Kakkosen* kymmenen jakson juonto-osuudet tekstin muotoon eli olen litteroinut ne. Samalla menetelmällä käsittelen myös *Leikit*-osuuden juonnot. Tämän jälkeen olen analysoinut litteroitua tekstiä pohtimalla, mitä kokonaisuuksia juontojen sisällöstä voisi olla nähtävissä. Tämän perusteella olen muodostanut eri teemat lastenohjelmille asetetuista tavoitteista. Tämän jälkeen olen poiminut litteroidusta tekstistä materiaalia, joka viittaa muodostamiini teemoihin. Olen käynyt jokaisen teeman systemaattisesti läpi ja etsinyt kuhunkin teemaan viittaavia juontoja litteroidusta tekstistä. Tästä esimerkkinä tavoite omaan ajatteluun innostaminen. Litteroidusta tekstistä on selkeästi nähtävissä, että erityyppisissä puhuttelutavoissa (”mietippäs, mitä siitä saattaa seurata” tai ”oletkos muuten koskaan ajatellut”), on nähtävissä kyseisen tavoitteen toteutuminen.

Tutkimusasetelmaani sopii myös vertailtavuuden käsite. Vertailevaa analyysiä hyödynnän analysoidessani *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksien ja *Pikku Kakkosen* internetsivuilla olevan *Leikit*-osuuden juonto-osuuksia toisiinsa. Kyseiset aineistot sopivat vertailevaan analyysiin, sillä juontajat kommunikoivat lapsikatsojan kanssa molemmissa ympäristöissä samojen lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden pohjalta. Kiinnostavaa on esimerkiksi se, millä tavoin nämä ympäristöt eroavat toisistaan vuorovaikutteisuuden osalta.

2 PIKKU KAKKONEN OSANA YLEISRADION LASTENOHJELMISTOA

Yleisradio eli YLE on julkisen palvelun tv-yhtiö, joka tekee ohjelmia ja palveluita kaikille suomalaisille. YLE tuottaa ohjelmia suomen- ja ruotsinkielisinä, mutta valikoimaan kuuluu myös ohjelmia saameksi, romaniksi ja viittomakielellä. Uutuutena YLE on ottanut ohjelmistoonsa myös venäjänkieliset uutiset, joita esitetään kolme kertaa vuorokaudessa. YLE:n internetsivujen (2013) mukaan YLE tarjoaa ”luotettavaa tietoa, rikastuttavia elämyksiä ja yhteisiä kokemuksia”. YLE käsittää neljä tv-kanavaa ja kuusi radiokanavaa, sekä nettiv ja –radiotarjonnan. Valtaosa YLE:n esittämistä lastenohjelmista esitetään TV2-kanavalta. (YLE 2013.)

Pauliina Salmisen (2013) mukaan Yleisradio tekee eniten lastenohjelmapainotteisia ohjelmia Suomessa. Kyseiset ohjelmat ovat YLE:n yksikön johtaja Ville Vilénin mukaan mielipidetutkimuksissa arvostetuimpien ohjelmien kärjessä (YLE 2013.) Nykyään televisiota ja internetiä voidaan pitää suosituimpina medioina lapsiyleisölle. Televisio-ohjelmien lisäksi myös Yleisradion internetpalvelu Yle Areena on Yleisradion tarjonnasta suosituimpia. (YLE 2013.)

YLE:n internetsivujen (2013) mukaan lastenohjelmisto on pyritty rakentamaan humanististen perusarvojen pohjalle. Ohjelmiston sisällön osalta tavoitteena on monipuolisuus, joka tulee toteutua sekä suomen- että ruotsinkielisenä. YLE pitää tärkeänä lapsen kielen kehittymistä, joten ohjelmien kielen tulee olla sisällöltään rikasta. Myös monikulttuurisuus on pyritty huomioimaan ohjelmistossa niin, että se tukee lapsen kasvua monikulttuurisen Suomen jäseneksi. YLE painottaa, että lastenohjelmien sisällön tulisi korostaa suhteita ihmisiin, erilaisiin kulttuureihin, luontoon, ympäristöön, tietoon ja tunteisiin (YLE 2013.)

Vuodesta toiseen YLE:n lastenohjelmat ovat Salmisen (2013) mukaan arvostetuimpien ja rakastetuimpien ohjelmien kärkipäässä. Nykyään televisio ja internet ovat lasten keskuudessa suosituimpia medioita, joten on luontevaa, että myös YLE:n palvelut lapsille keskittyvät näihin kahteen mediaan. Nopparin, Uusitalon, Kupiaisen & Luostarisen (2008: 171-172) tekemästä tutkimuksesta käy ilmi, että Yleisradiota

pidetään pääosin ”aikuisena ja virallisena” tv-yhtiönä. Kuitenkin *Pikku Kakkonen* on menestynyt lasten keskuudessa niin hyvin, että vanhemmat kutsuvat sitä ”turvalliseksi lapsenvahdiksi”. Tutkijat pohtivatkin sitä, syntyykö missään vaiheessa sellaista sukupolvea, joka ei ole tutustunut Pikku Kakkoseen (Noppari ym. 2008: 171-172).

2.1 *Pikku Kakkonen* televisiossa

Pikku Kakkonen on suomalainen lasten makasiiniohjelma, jota esitetään TV2-kanavalla noin tunnin mittaisena kaksi kertaa päivässä. Makasiiniohjelmalla tarkoitetaan sitä, että juontaja sitoo välijuonnoilla yhteen erilaisia ohjelmaosuuksia. Lastenohjelman määritelmää on haastavaa löytää tutkimuskirjallisuudesta. Kuitenkin YLE:n lastenohjelmiin liittyvien periaatteiden (2013) mukaan lastenohjelmalla tarkoitetaan televisio-ohjelmaa, joka on pääsääntöisesti suunnattu lapsikatsojille. Ohjelmien tavoitteena on olla viihdyttäviä ja opettavaisia, sekä edistää lapsen kehitystä esimerkiksi kielellisellä – ja tiedollisella tasolla.

Pikku Kakkonen on rytmittänyt suomalaisperheiden arkea jo yli kolmekymmentä vuotta. Sen voidaan katsoa muovanneen suomalaista identiteettiä ja se on tuonut tunnetuksi suomalaisia lastenkulttuurin tuotteita enemmän kuin mikä muu taho Suomessa. *Pikku Kakkonen* on saavuttanut myös maailmanlaajuisesti merkittävän iän: se on maailman neljänneksi vanhin pienten lasten ohjelma. *Pikku Kakkosen* rakenne on pysynyt hyvin samantyyppisenä kaikki kuluneet vuodet (Tampereen elokuvajuhlat 2012.) Ohjelman alkuaikoina ohjelman juonnot käsittelivät esimerkiksi esikoulua ja muita lasten elämään liittyviä teemoja. *Pikku Kakkosta* esitettiin puolen tunnin mittaisena ja sitä lähetettiin kolme kertaa viikossa. Ohjelmistosta suosituimpia tuolloin olivat esimerkiksi *Nukkumatti*, *Lasse Pöystin iltasadut* ja edelleen ohjelmistossa oleva *Pikku Kakkosen posti*, jonne lapset saavat lähettää tekemiään piirrustuksia. (Leinonen 2013: 4.)

Unna Lehtipuu (2006) toteaa, että ”Media, joka tuottaa lapselle hyvää filosofiaa elämän varrelle, on aarre.” *Pikku Kakkosta* voisi jo pelkästään suosion perusteella luonnehtia tällaiseksi ”aarteeksi”. Myös Helinä Kannisen (2012) Tamperelelaisessa julkaistun

artikkelin mukaan *Pikku Kakkosen* tavallisuutta voidaan pitää ohjelman arvona. Seuraava lainaus kuvaa oivasti *Pikku Kakkosen* juontajuutta:

Jokaisen *Pikku Kakkosen* sydän on ohjelman tuttu ja turvallinen juontaja, joka auttaa katsojaa tunnelmasta toiseen ja luo ohjelmaan yhdessä katsomisen tunteen. *Pikku Kakkosen* päämääränä on antaa lapselle tietoja, taitoja ja virikkeitä sekä kehittää hänen myönteistä suhtautumistaan ympäristöönsä ja itseensä. Vastapainona kansainväliselle lasten ohjelmatarjonnalle *Pikku Kakkosella* on merkittävä kansallinen tehtävä. Jokainen *Pikku Kakkonen* on tehty suomalaista lasta varten (Tampereen elokuvajuhlat 2012.)

Viikonloppuisin ohjelmaa esitetään vain aamuisin. Ensimmäinen ohjelma lähetettiin tammikuussa 1977. (YLE 2013.) *Pikku Kakkosen* jakso koostuu välijuonnoista ja ohjelmaosuuksista. Kukin jakso kestää kokonaisuudessaan noin tunnin. Välijuonnot kestävät noin kymmenestä kahteenkymmeneen sekuntiin ja itse ohjelmat muutamista minuuteista kymmeneen minuuttiin. *Pikku Kakkosen* ohjelmisto sisältää ohjelman toimituksen mukaan suomalaista lastenkulttuuria tuotettuna dokumentteina, reportaaseina, näytelminä, musiikkiohjelmina ja animaatioina. Kaikista rakastetuimmat ohjelmat, kuten *Ransu*, *Pelle Hermannin* ja *Kössi Kenguru*, saavat uusintaesityksensä noin kolmen vuoden välein (Tampereen elokuvajuhlat 2012.) *Pikku Kakkosen* juontajista ja ohjelman rakenteesta kerron tarkemmin luvussa 4.

2.2 *Pikku Kakkonen* internetissä

Pikku Kakkosen internetsivuilla lapsi voi katsoa *Pikku Kakkosen* ohjelmia ja leikkiä vuorovaikutteisia leikkejä. Kyseisten leikkien voidaan kuitenkin ajatella olevan myös pelejä, koska vuorovaikutteisen leikin käsitteeseen liittyy yleensä mielikuva aidosta kasvokkain tapahtuvasta vuorovaikutustilanteesta. Tässä tutkimuksessa käytän *Leikit*-osuuden leikeistä kuitenkin nimitystä leikit, koska YLE on määritellyt näiden leikkien tai pelien olevan nimenomaan leikkejä osuuden nimestä päätellen. Intenetsivusto on suunniteltu selkeäksi ja houkuttelevaksi nimenomaan sivuja käyttävää kohderyhmää eli pikkulapsia ajatellen. Lapsen on helppo klikata itsensä erilaisiin aktiviteetteihin erityyppisten kuvien avulla. Nämä kuvat ovat animoituja kuvia, jotka kuvaavat

esimerkiksi jotain asiaa tai paikkaa. Näin ollen lukutaito ei ole edellytys *Pikku Kakkosen* internetsivuilla toimimiselle. *Pikku Kakkosen* ohjelmia on myös nähtävillä Yle Areena-palvelussa. *Pikku Kakkosen* verkkosivut avattiin mukaan vuonna 1998 (YLE 2013.) Leinosen (2013: 6) mukaan *Pikku Kakkosen* internetsivut kokivat merkittävän uudistuksen vuonna 2012, jolloin julkaisualusta muuttui ja sivuston sisältö määriteltiin ja tarkastettiin uudelleen. Kyseisenä vuonna YLE otti mukaan *Leikit*-osuuden *Pikku Kakkosen* internetsivuille. (Leinonen 2013: 6.)

Pikku Kakkonen on osoittanut olevansa kiinni nykyajassa ottamalla mukaan myös *Leikit*-osuuden televisioympäristön tueksi. Tällä perusteella voidaan ajatella, että YLE on ollut tietoinen ”vuorovaikutteisuuden trendistä” ja halunnut ottaa sen myös jollain tavoin osaksi heidän tarjontaansa. 2010-luvulla on hyvin tavallista, että varsin moni lapsi tutustuu tietokoneen käyttöön huomattavasti aiemmin kuin esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. *Pikku Kakkosen* pelit ja *Leikit* tarjoavat mahdollisuuden tutustua teknisten taitojen harjoitteluun, mikä on nykyään melkein väistämättä jokaisella lapsella jossain vaiheessa edessä. Internetympäristössä toimiminen edellyttää lapselta taidon käyttää tietokoneen hiirtä, sillä varsin monessa leikissä juontaja pyytää hiiren avulla valitsemaan kuvaruudulla näkyvistä vaihtoehtoista sopivimman. *Pikku Kakkosen* internetsivujen *Leikit* -osuudesta ja sen juotajista kerron tarkemmin luvussa 4.

2.3 Yleisradion ohjelmistolle asetetut tavoitteet

YLEn (2013) lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden mukaan lastenohjelmien tulee tukea lapsen tasapainoista kasvua sekä edesauttaa lapsen positiivisen minä- ja maailmankuvan rakentumista. Ohjelmien tulee aikaansaada ”rikastuttava, myönteinen, rohkaiseva, kiireetön ja turvallinen katsomis- ja kuuntelukokemus”. Lisäksi ohjelmien tulee innostaa lasta leikkiin ja omaan ajatteluun sekä auttaa lasta tunnistamaan ja hyväksymään omat tunteensa. Tämän lisäksi ohjelmien tulee huomioida eri kehitystasot tarjoamalla erilaista ohjelmaa pienille lapsille, esikoululaisille ja koulunsa aloittaneille. Tavoitteissa pidetään keskeisenä turvallisen ja monipuolisen lastenohjelmiston rakentumista.

Yhtenä päätavoitteena YLE:lla on auttaa lasta kiinnittymään suomalaiseen yhteisöön. Näin ollen on ohjelmatarjonnassa tulee näkyä perehtyminen suomalaiseen tapakulttuuriin ja suomalaisiin perinteisiin. Taiteiden osalta pidetään erityisen tärkeänä ”tarjota kotimaisen lastenkulttuurin parhaimmistoa ja lasten omaa kulttuuria.” YLE painottaa, että lastenohjelmiston tulisi pyrkiä edistämään lapsen kuuluvuutta lähiympäristöön, sekä ylipäättään Suomeen, Eurooppaan ja maailmaan. Satuja ja tarinoita YLE pitää ihmisyyden rakennuspuina ja erittäin tärkeänä osana lastenohjelmistoa. YLE pitää myös keskeisenä lastenohjelmien korkean journalistisen laadun vaatimuksen noudattamista. (YLE 2013.)

Tavoitteena YLE:lla on ”Vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria tarjoamalla kaikille tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä.” Yhtiön rooli on olla kansalaisia yhdistävä tekijä suomalaisessa yhteiskunnassa tarjoamalla erilaisia ohjelmia, jotka eivät pääsääntöisesti painotu viihteellisiin ohjelmiin. Samalla sillä on opetuksellinen ja kouluttava tavoite toiminnassaan. YLE:n internetsivujen (2013) mukaan YLE on lastenkulttuurin keskeinen toimija Suomessa, jonka tehtäviin kuuluu ohjelmien tuottaminen lapsille televisioon, radioon ja internetiin. YLE painottaa, että heille tärkeintä ovat lapset ja lähtökohtana lapsen tarpeet, eikä heidän toimintansa sisällä lainkaan viihteellistä tai perusteetonta väkivaltaa. Tämä kaikki nojaa vahvasti lakiin Yleisradio Oy:stä painottuen erityisesti lain 7. §:än (Laki Yleisradio Oy:stä 1993/1380.) Voidaan sanoa, että YLE:n toiminta ja myös tavoitteet ovat vahvasti ohjattuja ja yhtiö vaikutusmahdollisuudet niihin ovat rajatut. (YLE 2013.)

Yleisradion toimintaan liittyvän lain (1993/1380) mukaisesti ohjelmiston tulee tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolista tietoa, mielipiteitä ja keskusteluja, sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Ohjelmiston tulee myös tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta, sekä virikkeellistä viihdettä ja ottaa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat. Keskeistä on myös tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, sekä painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja.

Ohjelmiston tulee em. lain mukaan kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen-, romanin- ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä. Tavoitteena on lisäksi suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden tukeminen, sekä ohjelmiston tarjoaminen myös vähemmistö- ja erityisryhmille. Julkisen palvelun ohjelmatoimintaan liittyvän lain mukaan ohjelmiston tulee myös edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa, sekä välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa. (YLE 2013).

Yleisradion lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden tulee koskea kaikkea lastenohjelmiin liittyvää toimintaa. Tällä perusteella voin tarkastella lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä televisio- että internetympäristössä. Sekä *Pikku Kakkosen* televisio-ohjelmien juontajuus että *Leikit*-osuuden juontajuus ovat hypoteettisesti yhteydessä toisiinsa tavoitteiden toteutumisen osalta. Internet ja televisio ovat nykyaikana varsin kiinteässä yhteydessä toisiinsa ja osittain jopa sulautuvat yhteen esimerkiksi sen osalta, että televisio-ohjelmia on mahdollista katsella myös internetissä.

3 LAPSI JA VUOROVAIKUTTEINEN MEDIAYHTEISKUNTA

Seppo Tella (2000) pohtii sitä, miten nykyään käsityksemme ajasta ja sen kulusta on muuttunut. Olemme siirtymässä perinteisestä ihmisten välisestä kasvokkaisviestinnästä enemmän ja enemmän tietokonevälitteiseen ihmisten väliseen viestintään. Pohdin tässä luvussa sitä, millä tavoin mediayhteiskunta on vaikuttanut lapsen vuorovaikutteisuuteen ja millä tavoin digitaalinen mediayhteiskunta on läsnä pikkulasten arjessa. Pikkulapset olen määritellyt tähän tutkimukseen alle kouluikäisiksi lapsiksi. Tämä raja on luonteva, sillä tutkimuskohteenani oleva *Pikku Kakkonen* on suunnattu alle kouluikäisille lapsille.

Vuorovaikutteisella mediayhteiskunnalla tarkoitan median kyllästävä yhteiskuntaa, missä vuorovaikutteisudelle ja sen kehittämiselle on annettu aiempaa suurempi painoarvo. Davies (2010: 14) toteaa osuvasti ”- - almost everything is media”. Näin ollen voidaan sanoa, että medially on valtava vaikutus lapsiin. Tämän vuoksi on perusteltua ottaa tarkempaan tarkasteluun se, millaisena lapsen ja mediayhteiskunnan suhde näyttäytyy. Tämän tarkoituksena on pohjustaa tutkimusaiheeni, sillä *Pikku Kakkosen* voidaan katsoa olevan merkittävä osa suomalaisten pikkulasten kokemaa mediayhteiskuntaa.

Valkonen, Pennonen ja Lahikainen (2005) kirjoittavat, että televisio on lasten ylivoimaisesti suosima media. Television ja lapsen välistä vuorovaikutusta voidaan pitää hyvin moniulotteisena prosessina. Nykytutkimus keskittyy sen tarkastelemiseen, millä tavoin lapset katsovat ja tulkitsevat televisio-ohjelmien sisältöjä sekä siihen, millä tavoin he ruudulla tapahtuvat tapahtumat ymmärtävät. Enää tutkimuksen fokus ei ole lapsen kehitystason ja television välisissä suhteissa vaan niissä tavoissa, jotka määrittävät lapsen vuorovaikutteisuuden ymmärtämistä. (Valkonen ym. 2005: 54, 56, 58, 89-90.)

Eri mediat vaikuttavat merkittävästi siihen, millä tavoin lapsi hahmottaa ympäröivää todellista maailmaa. Media voi tuoda lapsen elämään mielikuvituksellisuutta ja uusia sisältöjä, mutta mediasta riippuen se myös voi vähentää yhteistoiminnallisuutta ja

vuorovaikutusta. Lapsen medioitunut eli median kyllästämä arki on kiehtova ja ajankohtainen tutkimusaihe analysoitaessa niitä uhkia ja mahdollisuuksia, mitä media voi tarjota esimerkiksi juuri vuorovaikutteisuuden osalta (Valkonen ym. 2005: 54, 56, 58, 89-90.)

Heikki Kasarin (2000: 148) mukaan esimerkiksi televisiokatsojan valintamahdollisuudet median kuluttajina ovat kasvaneet huimasti. Tähän ovat vaikuttaneet esimerkiksi sisällöntuotannon kasvu ja teknologiaan liittyvät uudistukset. Juha Herkman (2008) painottaa, että television haastajana voidaan pitää internetiä, vaikkei se ainakaan pikkulasten osalta television veroiseksi viihdykkeeksi ylläkään. Televisiota ja internetiä ei kannata kuitenkaan pitää liiaksi toisistaan erillisinä medioina. Muutokset mediateknologiassa ovat korostaneet eri medioiden välisiä suhteita aiempaan näkyvämmiin.

Herkman (2008) kirjoittaa medioiden konvergenssistä, jolla hän tarkoittaa digitalisoitumisen aiheuttamaa viestimien rajojen hälventymistä sekä internetin, television ja muiden tietoverkkojen yhdentymistä. Muuttuvaan mediakenttään on tuotu intermediaalisuuden käsite, millä tarkoitetaan eri medioiden välistä vuorovaikutusta. Intermediaalisuuden käsite sopii hyvin tähän tutkimukseen, sillä internet ja televisio ovat *Pikku Kakkosen* osalta hyvin kiinteässä yhteydessä toisiinsa.

3.1 Remediaatio *Pikku Kakkosessa*

Bolter ja Grusin (2000: 44-45) määrittelevät remediaation niin, että uusi viestintäväline (engl. *medium*) parantaa jollain tavoin jo olemassa olevaa mediumia. On keskeistä ymmärtää, että myös vanhaan mediumiin voidaan sisällyttää uuden mediumin sisältäviä toimintoja ja osia siitä. Mediumit ovat aina toisistaan jollain tavoin riippuvaisia, eikä niiden tarkastelu itsenäisinä kokonaisuuksina ole mielekästä. Voidaan sanoa, että mediumit ikään kuin omaksuvat toisiltaan jotain jatkuvasti. Näin ollen vuorovaikutuksellisuus liittyy olennaisesti myös remediaation käsitteeseen. (Bolter & Grusin 2000: 44-45)

Remediaatiota ei voida pitää vasta digitaaliseen kulttuuriin liittyvänä ilmiönä, vaan sen juuret ovat paljon digitaalista mediaa syvemmällä. Remediaatio vaikuttaa myös siihen, millä tavoin ihmiset ymmärtävät mediaa. Se, millä tavoin media on kullekin ihmiselle läsnä vaikuttaa hänen tapaansa ymmärtää median kenttää. Remediaatio vaikuttaa myös siihen, millä tavoin kullekin aikakaudelle ominaiset mediumit koetaan (Bolter & Grusin 2000: 231).

Remediaatio ilmenee eri tavoin. Yhtenä esimerkkinä on vanhan mediumin digitalisointi. Tällöin esimerkiksi vanha kirjoitus (esimerkiksi sanomalehti) tai maalaus on siirretty digitaaliseen muotoon, jotta mahdollisimman monella olisi pääsy siihen. Tällöin remediaation tavoitteena on läpinäkyvyys; vanha medium ja uusi medium pyrkivät olemaan käyttäjälle mahdollisimman lähellä toisiaan. Toisaalta remediaatio voidaan nähdä myös mahdollisuutena parantaa olemassaolevaa mediumia. Tällöin luodaan selkeä ero vanhan ja uuden välillä, mutta ei pyritä poistamaan vanhaa mediumia vaan uusi medium nojaa edelleen vahvasti vanhaan. Yhtenä esimerkkinä on tietosanakirjojen muutos ensiksi CD-ROM-muotoon ja sen jälkeen internetiin. (Bolter & Grusin 2000: 45-47)

Kolmantena esimerkkinä on remediaatio, jossa samanaikaisesti vanha medium pyritään muuttamaan ja säilyttämään. Vanha medium voi esimerkiksi olla sellaisenaan uudessa kontekstissa. Tästä esimerkkinä on televisio-ohjelmapätkän sisällyttäminen musiikkivideoon, joka on digitaalisessa muodossa. Tällöin katsoja havaitsee niin vanhan mediumin kuin uuden mediumin. Viimeisenä esimerkkinä on remediaatio, jossa uusi medium pyrkii sisällyttämään itseensä vanhan mediumin. Television ja internetin välillä on käyty tämänkaltaista muutosta. Lisäksi elokuvateollisuudessa on tapahtunut muutos tietokoneella luotujen tehosteiden tai jopa kokonaan tietokoneella tehtyjen elokuvien tultua markkinoille. Toisaalta kokonaan digitaalisten elokuvien tavoitteena saattaa olla jopa se, että ne näyttäisivät mahdollisimman paljon vanhoilta elokuvilta, joita ei ole tehty tietokoneilla. Tällöin remediaatio näyttäytyy uudesta mediumista vanhan suuntaan. (Bolter & Grusin 2000: 46-48.)

Pikku Kakkosen kohdalla remediaatiota tapahtuu edellä mainituista esimerkeistä kolmen kautta. Vanhasta mediumista eli televisio-ohjelma *Pikku Kakkosesta* on siirretty uuteen mediumiin eli internetsivuille esimerkiksi juontajat ja tietty visuaalinen ilme. Tällöin on tietoisesti haluttu säilyttää samankaltaisuutta televisio-ohjelman ja internetsivujen välillä eli uusi medium nojaa vahvasti vanhaan. Samassa yhteydessä uusi medium on parantanut vanhaa mediumia. Yhtenä esimerkkinä on interaktiivisuuden mahdollistaminen käyttäjän ja juontajan välillä. Katsoja voi suorittaa pelejä ja leikkejä sivulla ja samalla juontaja voi esimerkiksi kannustaa ja kehua hyvistä suorituksista. Tällöin myös parasosiaalinen suhde katsoja-käyttäjän ja juontajan välillä voi syventyä tämän mediumin kautta.

Vanhan mediumin sekoittamista uuteen mediumiin ei *Pikku Kakkosessa* pääsääntöisesti tapahdu. Internetsivuilla ei esimerkiksi ole televisio-ohjelmasta katkelmia vaan internetsivujen tarkoituksena on täydentää katselukokemusta ja tarjota mahdollisuus kokeilla ja oppia uutta pelien ja leikkien kautta. Vanhasta mediumista ainoastaan osa juontajista on myös uuden mediumin osana. Vaikka *Pikku Kakkosen* internetsivuilla ei ole mahdollista katsoa itse televisiossa näytettyjä jaksoja, *Yle Areena* tarjoaa mahdollisuuden katsoa *Pikku Kakkosen* jaksoja myös internetympäristössä. Jaksot ovat katsottavissa *Yle Areenassa* YLEn määrittelemän ajan.

3.2 Lapsi medioituneessa kulttuurissa

2000-luvun alun lapset joutuvat Frans Mäyrän (2002:89) mukaan elämään väistämättä digitaalisessa mediakulttuurissa. Digitaalinen mediakulttuuri voidaan määritellä tietynlaiseksi tavaksi toimia, ajatella ja olla vuorovaikutuksessa digitaalisen viestintä- ja informaatioteknologian värittämässä ympäristössä. Kirsti Kurkelan (2002: 97) mukaan jo pienet lapset ovat tottuneita digitaaliseen ja kuvalliseen viestintään. Usein saattaa olla, että pienet lapset antavat näkemilleen kuville herkemmin erilaisia merkityksiä kuin aikuiset. Lapset ovat kuitenkin usein aikuisia arempia ja heitä epäilyttävät vieraat asiat. Näin ollen ohjelmien tekijöiden tulisi tuottaa mahdollisimman luotettavia ja turvallisia ohjelmia.

Yksi ajankohtaisista viestinnän tutkimukseen liittyvistä termeistä on medioituminen, joka voidaan liittää Deuzen (2007) mediassa elämisen käsitteeseen. Medioitumisella tarkoitetaan sitä, että ihmisen arkielämä nojaa enemmän ja enemmän erilaisiin medioihin. Voitaisiinkin yksinkertaistaen sanoa, että medioituminen on medioiden jatkuvaa läsnäoloa arjessa. (Seppänen & Väliaverron 2012: 10, 41). Tämä on myös todettavissa Annikka Suonisen (1999) tekemästä lastenohjelmiin liittyvästä tutkimuksesta, missä Suonisen mukaan esimerkiksi television läsnäolo nykylasten päiväohjelmassa on jo arkipäivää. Myös Juha Kytömäki (2002: 136) kuvaa median läsnäoloa lasten arjessa varsin osuvasti: ”Elämä on nähtävissä pitkälti vain median välittämänä.”

Nieminen ja Pantti (2004: 16-18) kuvaavat nyky-yhteiskuntaa medioitumisen käsitteellä. Tällä he tarkoittavat sellaista yhteiskuntaa, joka on rakentunut voimakkaasti mediakeskeiseksi. Media vaikuttaa käsityksiimme esimerkiksi siitä mitä pidetään oikeana ja vääränä ja miltä ihmisen kuuluisi näyttää. Media on myös olennaisesti läsnä identiteetin rakentumisessa antaen erilaisia malleja, joihin ihmiset ja nimenomaan lapset voivat samaistua. Tämän vuoksi on erittäin olennaista, että lastenohjelmiin kiinnitetään huomiota tarkistamalla niiden sisältöjä tasaisin väliajoin. (Nieminen ja Pantti 2004: 16-18.)

Medioituminen on vaikuttanut myös siihen, että journalismin laadukkuutta ei ehkä pidetä enää niin tärkeänä kuin aikaisemmin. Johanna Vehkoo (2012) pohtii teoksessaan, mitä on laatujournalismi. Vaikka tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ole mitata *Pikku Kakkoseen* liittyvää laadukkuutta, laadun käsitettä voidaan kuitenkin tarkastella suhteessa nykyjournalismin tilaan. Laadukkuus toki mainitaan YLE:n ohjelmistolle asetetuissa tavoitteissa. Vehkoon mukaan laadun käsite on hyvin vaikeaa määritellä. Laadukkuutta voidaan yleensä tarkastella kolmesta näkökulmasta: toimittajien, tutkijoiden ja yleisön. Vehkoon mukaan voidaan yleensä sanoa, että yleisön näkemys ja ammattilaisten näkemys laadukkaasta journalismista eroavat toisistaan. (Vehkoo 2012: 163-165.)

Medioituminen on asettanut kilpailua varmasti jokaiselle journalismin osa-alueelle. Tarkasteltaessa nimenomaan lapsille suunnattua tv-tarjontaa, kilpailu on huomattavasti kovempaa kuin esimerkiksi parikymmentä vuotta sitten, milloin YLE oli ainoa pikkulapsille ohjelmia tarjoava taho. Vehkoo (2012: 171) painottaa, että ”mitä enemmän journalistista toimintaa, sitä korkeampaa laatua voidaan odottaa”. Tällä hän tarkoittaa, että mitä enemmän panostetaan journalismin tekemiseen sitä parempaa laatua voidaan odottaa. Vehkoo ei kuitenkaan erittele sitä, tarkoittako hän panostamisella esimerkiksi henkilöstöresurssien runsautta tai ajallista panostusta. Laadun voidaan katsoa olevan eräänlainen lisäarvo, mikä tarjotaan kuluttajalle. (Vehkoo 2012: 171.) Mikäli YLE pitää lupauksensa lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan tätä pitää jo laadukkuuden mittarina.

Miten medioituminen sitten vaikuttaa lapsen vuorovaikutteisuuteen? Medioituminen on tarjonnut paljon laaja-alaisemmin erilaisia mahdollisuuksia vuorovaikutteisiin tilanteisiin kuin aiemmin. Esimerkiksi nykyään on mahdollista olla vuorovaikutuksessa ihmisen lisäksi myös tietokoneen kanssa ja eri mediumit voivat olla vuorovaikutuksessa keskenään. Vuorovaikutteisuutta painotetaan koko ajan enemmän. Tämä saattaa johtua siitä, että lapsi saattaa jämähtää tietokoneen tai television ääreen aiempaa herkemmin ja tämä johtaa mahdollisesti ”aidon vuorovaikutuksen” eli kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutustilanteiden vähentymiseen.

On luonnollista, että vuorovaikutuksen merkitystä halutaan tuoda mahdollisimman monessa yhteydessä esiin, sillä se on ihmisten välisen kanssakäymisen perusta. Tässä tutkimuksessa vuorovaikutusta käsitellään erityisesti parasosiaalisen suhteen kautta, sillä vuorovaikutuksellisuuden tuominen digitaaliseen ympäristöön on näkemykseni mukaan nykyään hyvin tyypillinen tapa saada lapsi kiinnostumaan televisio-ohjelmista tai internetin peleistä.

Unna Lehtipuun (2006: 32, 220) teoksessa kuvataan median kietoutumista ihmisen jokapäiväiseen arkeen. Lehtipuu kuvaa televisiota osuvasti perheenjäseneksi olohuoneessa, jonka monet persoonallisuudet takaavat sen, että jokaiselle löytyy sieltä jonkinlainen ”kaveri”. Lehtipuun mukaan hyvä media pystyy ruokkimaan lapsen

mielikuvitusta ja antaa välineitä visuaalisten, taidollisten ja ymmärryksellisten asioiden hallintaan. Tämä on myös sidoksissa parasosiaalisen suhteen muodostumisen kanssa. Eri ohjelmien juontajat tarjoavat perheenjäsenille mahdollisuuden luoda parasosiaalinen suhde ja koska erilaisia ohjelmia on paljon, löytyy varmasti kaikille sopiva juontaja tai televisiohahmo. Anita Werner (1996: 18) kuvaa myös televisiota ”luonnolliseksi osaksi ihmisen arkea”.

Reijo Kupiainen (2002: 46-48) painottaa, että media on läsnä nykyihmisen elämässä monin tavoin. Medialla hän tarkoittaa viestintää ja siihen tarvittavaa teknologiaa. Kupiaisen mukaan metafora *median sylissä* kuvaa hyvin 2010-luvun mediamaailmaa. Tällä hän tarkoittaa, että median syliin voi ikään kuin uppoutua ja syli vangitsee sisäänsä. Median voidaan myös ajatella tarjoavan lohtua ja turvaa. Kupiainen toteaa osuvasti ”jokapäiväinen elämä on yhä enemmän median läpäisemää”. (Kupiainen 2002: 46-48)

Veijo Hietalan (2002) mukaan liikkuva kuva koukuttaa lapsen katsomaan televisiota. Televisio on hänen mukaansa nykylasten arjessa jatkuvasti läsnä. Tästä johtuen yhtenä suurena huolenaiheena voidaan pitää sitä, että television katselu saattaa köyhdyttää lapsen mielikuvitusta. Televisiota pidetään edelleen passivoivana ja ei-aktiivisena mediana, jonka viestien vastaanotto ”ei vaadi aktiivista merkitysten luomista”. Hietala itse pitää kuitenkin tätä hieman liioiteltuna ja hänen mukaansa televisio on ”monikanavainen” väline, missä kuva ja ääni tukevat toisiaan. Hietala painottaa, että televisionkatselun tarkoituksena on saada elämyksiä, tunnetta ja tietoa. Televisiota voidaan pitää huomattavasti merkittävämpänä vaikuttajana ihmisen mieleen kuin esimerkiksi lehtiä tai radiota. (Hietala 2002: 82-83.)

Satu Valkonen (2012: 99) on tutkinut televisiota ja sen merkitystä lasten arkielämän jäsentäjänä. Lapset mediayleisönä on hänen mukaansa jouduttu määrittelemään uudelleen erilaisten kulutustottumusten ja tuotantotapojen kehityksen vuoksi. Nykyään lapsiyleisölle ei enää riitä pelkkä audiovisuaalisuus (kuvan ja äänen yhdistyminen), vaan he kaipaavat eräänlaisia oheistuotteita ja monipuolisempia medioiden käyttötapoja television katselun lisäksi. Tämänkaltaisen oheistuote voisi *Pikku Kakkosen* osalta olla

internetpelit ja –leikit, koska erityyppiset pelit ovat nykyään television ohella osa lasten arkea.

Annikka Suoninen (2004) on kartoittanut tutkimuksessaan lasten televisionkatselutottumuksia Suomessa. Tutkimuksen kohderyhmä koostui 3-6-vuotiaista lapsista. Suonisen (2004: 11, 19) mukaan television tulee tarjota lapsille jotain aivan erityistä heidän kasvunsa ja kehityksensä osalta, sillä televisio on lapsille hyvin tärkeä väline. Lapset katsovat televisiota, koska ohjelmat heistä ovat ”hyviä, hauskoja tai jännittäviä”. Television voidaan katsoa olevan eräänlainen viihtymisväline, minkä ”toivotaan tuottavan positiivisia tunne-elämyksiä”. Televisio on nykyään niin itsestään selvä osa arkea, että pieni lapsi joutuu totuttelemaan sen läsnäoloon syntymästään lähtien. Tutkimuksen mukaan aidon ihmisen läsnäolo televisio-ohjelmassa lisäsi lasten kiinnostuneisuutta kyseistä ohjelmaa kohtaan. Tämä vahvistaa entisestään sitä, että *Pikku Kakkosessa* olevilla juontajilla on tärkeä rooli myös lasten kiinnostuksen herättäjinä ja lisäksi lapset keskittyvät ohjelmaan paremmin, mikäli siinä on aito ihminen.

3.3 Lapsen ja juontajan parasosiaalinen suhde

Hietalan (2007: 26-27) mukaan parasosiaalisella suhteella tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi tv-sarjoissa olevat henkilöhahmot koetaan oikeina ihmisinä ja heihin suunnataan tunteita. Tämä ilmiö voimistuu erityisesti, kun käytetään lähikuvaa, joka on tyypillinen kuvauskeino esimerkiksi saippuasarjoissa. Brownin ja Fraserin (2004, 103) mukaan parasosiaalisen suhteen kohdetta voidaan kuvata mediapersoonaksi, johon suunnataan tunteiden lisäksi myös psykologisia tekijöitä. Tämä suhde muun muassa lisää myös kohdeyleisön sitoutumista tv-ohjelmaan.

Kurtin (2013: 1) on tutkinut miten parasosiaalisten suhteiden muodostuminen eri mediahahmoihin vaikuttaa ystävyysuhteiden luomiseen reaali maailmassa. Hän on keskittynyt tutkimuksessaan tyttöjen ja poikien välisten ystävyysuhteiden muodostumiseen ja siihen vaikuttaako eri sukupuoleen luotu parasosiaalinen suhde

näiden ystävyysuhteiden muodostumiseen. Tutkimus osoitti, että tutkimusryhmässä parasosiaaliset suhteet vaikuttivat myös ystävyysuhteiden luontiin. Tämä tutkimus osoittaa parasosiaalisten suhteiden merkityksen ja sen miten tärkeää on tutkia niiden vaikutusta myös lapsiin. Tutkimusta aiheesta lapsen näkökulmasta on tehty jo 1970-luvulta asti (Giles 2002: 288.)

Ballantine ja Martin (2005) ovat kuvanneet parasosiaalista suhdetta yksipuoliseksi suhteeksi, joka tapahtuu median kuluttajan ja kulutettavan median välillä. Kyseinen suhde syvenee, kun median kuluttaja on toistanut kohtaamistaan esimerkiksi tv-sarjan henkilöhahmon kanssa useasti. Lisäksi henkilöhahmon käyttäytyminen, esimerkiksi puhutteleeko hän katsojaa suoraan, vaikuttaa suhteen syvenemiseen. (Ballantine & Martin 2005: 197-198.)

Salla-Rosa Leinonen (2013) on analysoinut tutkielmassaan *Pikku Kakkosen* internetsivuilla olevia vuorovaikutteisia leikkejä. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, kuinka verkkoympäristöä voitaisiin kehittää mahdollisimman vuorovaikutteiseksi lapsille ja millä tavoin juontaja pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan lapsen aktiivisuuteen *Pikku Kakkosen* vuorovaikutukseen aktivoivia leikkejä leikkiessään. Tutkimuksen mukaan juontaja pystyy merkittävästi vaikuttamaan omalla juontajuudellaan siihen, miten aktiivisesti lapsi tulee mukaan leikkeihin. Esimerkiksi juontajan katsekontakti suoraan lapsipelaajaan ja puheen sisältö aktivoivat lapsipelaajaa tulemaan mukaan leikkiin.

Parasosiaalista suhdetta tutkittaessa tulee huomioida myös se, minkälainen vaikutus on sillä, jos ohjelmaa tai internetsivua katselee yksin tai jonkun toisen kanssa. Gilesin (2002: 292-293) mukaan esimerkiksi keskustelu juontajista toisen katsojan kanssa voi vahvistaa parasosiaalista suhdetta. Samassa yhteydessä juontajan vaikutus yksittäiseen katsojaan voi taas heiketä, jos katsoja kokee, että juontaja ei pelkästään puhu hänelle vaan myös toiselle/toisille katsojille.

Giles (2002, 286-287) tuo tutkimuksessaan myös esille, että parasosiaalista suhdetta tutkittaessa olisi huomioitava ero oikeiden ihmisten (esimerkiksi juontajien) ja

fiktiivisten hahmojen (esimerkiksi näyttelijöiden roolihahmojen) välillä. Oikeita ihmisiä on mahdollista tavata myös reaali maailmassa, kun taas fiktiiviset hahmot säilyvät fiktiivisinä. (Giles 2002, 286-287.)

Parasosiaalista suhdetta voi Keas'n (2007: 15-16) mukaan kuvata niin mediaailmiöksi kuin psykologiseksi ilmiöksi. Tämä suhde voi muodostua yhden tai useamman median kautta, sillä eri medioiden saavutettavuus ihmisillä on kasvanut esimerkiksi internetin kautta ja eri medioiden käytöllä pyritään saavuttamaan eri kohderyhmät paremmin. Keas on tutkinut ihmisten ja julkisuuden henkilöiden välistä suhdetta, sen muodostumista ja loppumista. Hänen mukaansa julkisuuden henkilöiden ja heidän faniensa parasosiaalinen suhde on helposti yksipuolinen, sillä julkisuuden henkilöt eivät tiedä tarkalleen sitä, ketkä heidän fanejaan ovat. (Keas 2007: 15-16.)

Edellä mainittua ajatusmallia voisi soveltaa myös *Pikku Kakkosen* juontajiin, koska *Pikku Kakkosen* juontajat eivät voi automaattisesti olettaa, että esimerkiksi kaikki lapset olisivat ohjelman faneja. On kuitenkin otettava huomioon, että aina parasosiaalista suhdetta ei välttämättä synny lapsikatsojan ja juontajan välille. Kaikki lapset eivät koe tarpeelliseksi muodostaa juontajaan parasosiaalista suhdetta. Joillekin lapsille esimerkiksi pelkästään *Pikku Kakkosen* lastenohjelmisto saattaa olla juontajasuhdetta tärkeämpi. (Keas 2007: 15-16.)

Salla-Rosa Leinosen (2013: 25-26) mukaan parasosiaalinen suhde on mahdollista muodostua myös lapsen ja internetjuontajan välille, mikäli juontaja on lapselle entuudestaan tuttu. Parasosiaalinen suhde voi syntyä juontajan ja lapsen välille myös ilman aiempaa kohtaamista, jos lapsi käyttää internetiä useasti ja mieltyy esimerkiksi johonkin tiettyyn juontajaan. Usean median kautta tapahtuva toimiminen vaikuttaa myös Giles'n (2002: 292) mukaan parasosiaaliseen suhteeseen. Jos henkilö on ainoastaan yhdessä mediumissa ja vaikka ainoastaan yhdessä televisio-ohjelmassa, niin silloin katsojalle jää hänestä samankaltainen kuva.

Tämä näkökulma on mielenkiintoinen tutkiessani *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksia niin televisiossa kuin internetissä. Tällöin kyseessä on kahden eri median kautta tapahtuva

mahdollinen parasosiaalisen suhteen muodostuminen. On myös huomioitava, että *Pikku Kakkosen* katsojissa voi olla henkilöitä, jotka käyttävät ainoastaan toista näistä medioista ja muodostavat täten parasosiaalisen suhteen ainoastaan yhden mediumin kautta.

4 PIKKU KAKKOSEN JUONTO-OSUUKSIEN SISÄLLÖNANALYYSI

Tämän luvun tarkoituksena on analysoida *Pikku Kakkosen* ja ohjelman verkkosivujen juonto-osuuksia sisällönanalyysin keinoin. Satu Valkosen (2012: 103) mukaan tulkittaessa televisioon liittyviä sisältöjä on hyvin olennaista, että ”televisiokerronta perustuu jonkun tai joidenkin muiden etukäteen suunnittelemaan ja toteuttamaan visioon”. Näin ollen on erityisen tärkeää, että audiovisuaalinen materiaali on huolellisesti suunniteltu etukäteen. Television sisältöön liittyvän tutkimuksen tulee olla kokonaisvaltaista eikä tulkintaa kannata rakentaa pelkästään yksittäisten havaintojen varaan. (Valkonen 2012: 103.) Näin ollen on tärkeää, että esimerkiksi juontajuutta tutkittaisiin yhtenä kokonaisuutena. Tämän vuoksi olen ottanut tähän tutkimukseen mukaan kaikki *Pikku Kakkosen* lähetykseen liittyvät juonnot, enkä tarkastellut vain esimerkiksi joitain yksittäisiä ohjelmaan liittyviä juonto-osuuksia.

Ensin esittelen *Pikku Kakkosen* jaksojen rakenteen ja juontajat. Juontajat ovat merkittävässä osassa analyysini luvuissa 4.3 ja 4.4, joissa analysoin juontajien puhetapoja itse ohjelmassa sekä ohjelman verkkosivuilla. Tämän jälkeen esittelen ne tavoitteet, jotka ovat todettavissa *Pikku Kakkosen* ja *Leikit* -osuuden juonto-osuuksista. Lopuksi kokoon päätelmäni yhteen analysoimalla sitä, millä tavoin YLEn lastenohjelmille asetetut tavoitteet näyttäytyvät televisio- ja internetjuonnoissa. Analyysini perustuu siihen, miten olen itse tulkinnut juontajan puheen. Näin ollen tutkimus jonkun toisen henkilön tekemänä saattaisi antaa erilaisen lähestymistavan ja tuloksen aineiston analyysiin. Pohdin tässä luvussa myös parasosiaalisen suhteen ilmenemistä sekä puhetapojen että tavoitteiden toteutumisen osalta. Tämän analyysiluvun tavoitteena on antaa kokonaiskuva siitä, millä tavoin lastenohjelmille asetetut tavoitteet konkreettisesti näyttäytyvät juonto-osuuksissa.

4.1 *Pikku Kakkosen* - ja *Leikit*-osuuden juontajat sekä ohjelman rakenne

Alanderin (2003) mukaan lastenohjelman juontajan tehtävänä on olla turvallinen aikuinen lapselle, jonka kanssa voi katsella yhdessä lastenohjelmia. Juontajan tehtäviin kuuluu myös nivoa yhteen suomalaiset ja kansainväliset lastenohjelmat, sekä rytmittää ohjelman kulkua alku-, väli- ja loppujuontojen kautta. *Pikku Kakkosen* arki-iltojen juontajat koostuvat viidestä tai kuudesta eri juontajasta viikosta riippuen. Juontajia ei esitellä erikseen ohjelman verkkosivuilla, mutta esittelen juontajat lyhyesti oman katselukokemukseni perusteella. Ensimmäisellä tutkimusviikolla maanantaina juonsi Siina, tiistaina Lassi, keskiviikkona Eila, torstaina Jyrki satuhahmo Neponen kanssa ja perjantaina Jaakko. Toisella tutkimusviikolla juontajat olivat muuten samat, paitsi keskiviikon juontajina olivat Rami ja Riku ja perjantaina juonsi Mari. Tutkimusaineiston juontajat on koottu taulukkoon 1, josta käy ilmi ovatko he juontaneet *Pikku Kakkosessa*, *Leikit*-osuudessa vai molemmissa.

Taulukko 1. Juontajat *Pikku Kakkosissa* ja *Leikit*-osuuksissa tutkimusviikoilla

Juontaja	<i>Pikku Kakkonen</i>	<i>Leikit</i> -osuus
Siina	Kyllä	-
Lassi	Kyllä	Kyllä
Eila	Kyllä	-
Jyrki ja Neponen	Kyllä	Kyllä
Jaakko	Kyllä	-
Rami ja Riku	Kyllä	Kyllä
Mari	Kyllä	-
Johanna	-	Kyllä
Piia	-	Kyllä
Naisjuontaja (ei mainittu nimeltä)	-	Kyllä
Ville	-	Kyllä

Kuten taulukosta 1 on todettavissa, juontajat eroavat hieman sekä televisio että internetympäristössä tutkimusjakson aikana. Kuitenkin kaikki *Leikit*-osuuden juontajat ovat myös juontajina *Pikku Kakkosessa*. Siina on noin 35-vuotias naisjuontaja, joka on profiloitunut äidilliseen rooliin. Siina juontaa ohjelmaa maanantaisin. Lassi on teini-ikää lähestyvä poika, johon oletettavasti moni pieni lapsi haluaisi samaistua tai ajatella häntä esimerkiksi isoveljenään tai vanhempana kaverinaan. Lassi juontaa ohjelmaa tiistaisin ja on tutkimusjakson juontajista ainoa, joka ei ole aikuinen. Keskiviikkojen juontaja Eila on ikänsä puolesta ehkä monelle lapselle kuin isoäiti. Eilan jäätyä eläkkeelle kesällä 2013 keskiviikon juontajaksi tuli Rami Riku-koiran kanssa. Torstain juontaja Jyrki on noin 45-vuotias mies ja satuhahmo Neponen kanssa he hauskuuttavat lapsia kiusoitellen toisiaan vuorotellen. Riku-koira ja Neponen ovat molemmat pehmoeläimiä/käsinukkeja. Toisella tutkimusviikolla torstain juontajana oli Mari, noin 20-vuotias nainen. Perjantaisin ohjelmaa juontava Jaakko on noin 45-vuotias mies, joka on ottanut juonnoissaan isällisen roolin.

Ensimmäisen tutkimusviikon *Pikku Kakkosen* arki-iltoja juontaa yhteensä kaksi naispuolista juontajaa ja miehiä puolestaan arki-iltojen juontajina nähdään kolme. Tämä suhde vaihtelee ilmeisesti viikoittain, sillä vaihtuva lapsijuontaja on mitä todennäköisimmin joskus naispuolinen. Toisella viikolla naisjuontaja oli kahdessa jaksossa ja miesjuontaja puolestaan kolmessa. *Leikit* -osuudessa oli neljä miesjuontajaa ja kaksi naispuolista juontajaa. Yksi miespuolisista juontajista oli Lassi, joka profiloituu mahdollisesti lasten silmissä enemmän lapsi- kuin aikuisjuontajaksi hänen nuoren ikänsä vuoksi.

Pikku Kakkosen juontajat koostuvat varsin monipuolisesta joukosta. Juontajat ovat keskenään eri ikäisiä (paitsi Jyrki ja Jaakko, jotka ainakin silmämääräisesti arvioituna ovat suunnilleen samaa ikäryhmää) ja juontajat ovat myös valikoituneet molemmista sukupuolista. Uskon, että jokainen lapsi valitsee elämäntilanteensa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaan suosikkijuontajansa. Elämäntilanteella tarkoitan sitä, että esimerkiksi isoäidin puuttumista saatetaan korvata ajattelemalla, että Eila voisi olla jollain tavoin isoäidillisessä roolissa. Kiinnostuksen kohteella puolestaan viitataan siihen, että mikäli lapsi on kiinnostunut esimerkiksi pehmoleluilla leikkimisestä, hän saattaa

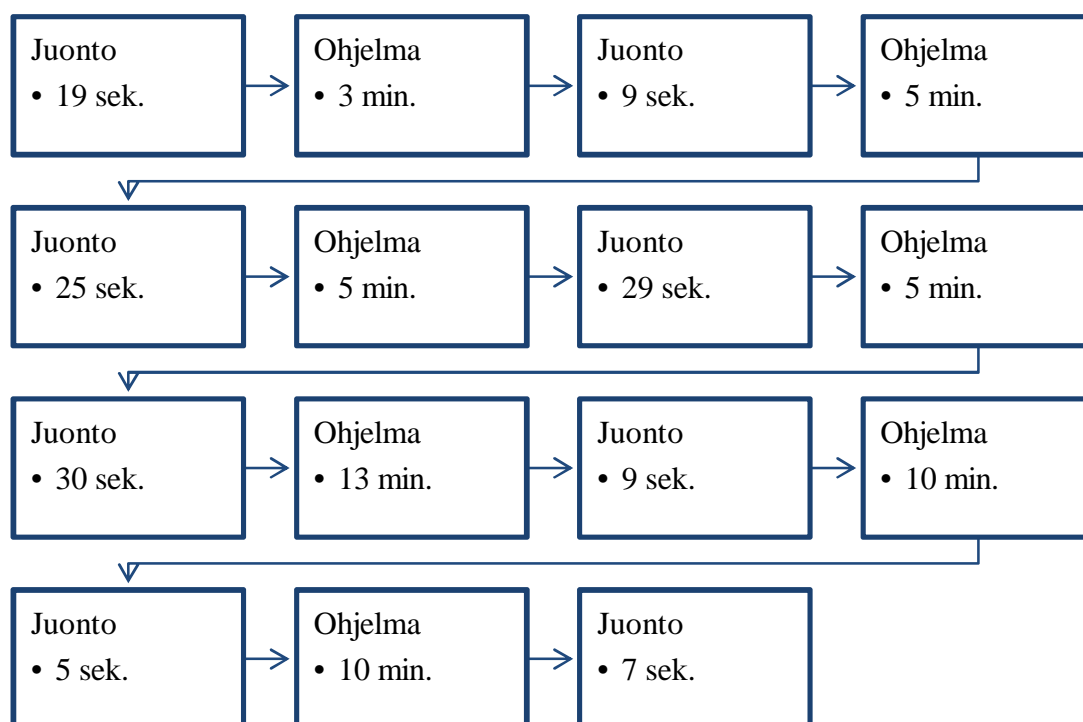
pitää eniten Neposesta ja Riku-koirasta. Parasosiaalisen suhteen näkökulmasta juontajien erilaisuus mahdollistaa lapselle monta henkilöä, joista lapsi voi valita samaistumisen kohteen.

Olen tallentanut tutkimusviikkojeni jaksot ja katsonut juonto-osuudet kaksi kertaa läpi. Ensimmäisen kerran katsoin juonnot kokonaisuudessaan läpi ja toisella katsomiskerralla litteroin juonnot kokonaisuudessaan tietokoneelle. Juonto-osuudet ovat *Pikku Kakkosessa* aika lyhyitä ja ytimekkäitä sekä myös erittäin selkeästi puhuttuja, joten en kokenut litterointia kovinkaan työlääksi. Minun ei esimerkiksi tarvinnut kuunnella jotain tiettyä osuutta useampaan kertaan, vaan sain jo ensikuulemalla selvää siitä, mitä juontaja puhui. Juonnot kestävät juontajasta riippuen noin kymmenestä sekunnista kolmeenkymmeneen ohjelmasta riippuen. Pääpiirteissään ohjelma noudattaa kuvion 1 mukaista rakennetta. Voidaan kuitenkin todeta, että pitkät juonto-osuudet (yli 25 sekuntia) tutkimusviikoilla olivat melko harvinaisia. Pääosin juonnot kestivät noin kymmenestä kahteenkymmeneen sekuntia. Olen mitannut juontojen keston kolmesta ohjelmasta ja laskenut tämän jälkeen juontojen keston keskiarvon kuvioon 1. Juonto-osuuksia yhdessä jaksossa on pääsääntöisesti kahdeksan.

Lyhin juonto-osuus oli pääsääntöisesti ohjelman ensimmäinen juonto, missä juontaja tervehti lasta ja kertoi tämän jälkeen mitä ohjelmia tänään katsotaan. Tästä esimerkkinä Lassin alkujuonto viikolta 42, joka edustaa tyypillistä alkujuontoa:

Moikka ja tervetuloa kattomaan taas Pikku Kakkosen ohjelmia. Tänään me saadaankin taas nähdä, että mitä kuuluu Pikku Prinsessalle, Ritari Mikelle ja Lauralle. Niin ja käydään myös vähän ihmettelemässä Pepen kanssa. Ja nähdään hauska saturetki. Mutta ihan ensimmäiseksi katsotaan Pingu. Siellä on tänään aika hurjaa lumisotameininkiä.

Pisin juonto-osuus oli yleensä ohjelman puolivälin kohdalla. Pisimpään osuuteen kuului esimerkiksi lauluesitys tai opettavainen tarina tai leikki. Juontojen kesto lyheni pääsääntöisesti jaksoissa loppua kohti. Tämän uskon johtuvan siitä, että lapsi ei välttämättä jaksa keskittyä samalla intensiteetillä juonto-osuuksiin ohjelman puolivälin jälkeen vaan ehkä odottaa enemmän itse ohjelmia. Toki tämä riippuu paljon lapsen iästä ja keskittymiskyvyn tasosta. Ohjelman rakenne on esitetty pääpiirteissään kuviossa 1.

Kuvio 1. *Pikku Kakkosen* jakson rakenne

Pikku Kakkosta tarkasteltaessa voidaan todeta, miten juontajat ovat pääosin samat aina tietyssä viikonpäivänä. Tällöin ohjelman katselija saadaan altistettua tietyssä viikonpäivänä aina samalle juontajalle. Tämä syventää todennäköisesti katselijan parasosiaalista suhdetta juontajaan ja samalla katselija sitoutuu voimakkaammin ohjelmaan. Tämän osalta jäin pohtimaan, vaikuttaako lapsen sitoutumiseen enemmän itse juontaja vai ohjelmassa esitetyt lastenohjelmat. Tämän tutkiminen saattaa olla kuitenkin varsin haastavaa, sillä lapset eivät välttämättä nuoresta iästään johtuen osaa eritellä sitä, mikä heitä eniten ohjelmassa kiinnostaa. Mikäli mietitään juontajan sijoittautumista kuvaan, niin usein hän on sijoittunut keskelle eli on keskeisimmässä roolissa kuvassa. Lisäksi varsin usein käytetään lähikuvaa tuomaan juontaja vielä lähemmäs katsojaa. Tämä keino voimistaa parasosiaalisen suhteen vaikutusta. Juontajat myös puhuttelevat katsojaa eri tavoilla, mikä myös mahdollisesti vaikuttaa parasosiaalisen suhteen syvenemiseen. Kyseisistä puhetavoista kerron tarkemmin luvussa 4.3.

4.2 *Pikku Kakkosen* - ja *Leikit* -osuuden juonnoissa nähtävissä olevat tavoitteet

Koska aineistolähtöisessä analyysissä aineisto ohjaa tutkimuksen kulkua, olen analysoinut ensin litteroitujen juontojen tyypillisiä piirteitä. Tämän jälkeen olen tarkastellut, kuinka selkeästi juontajien puhetavoissa on nähtävissä YLEn lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutuminen. YLEn lastenohjelmille asetetut tavoitteet on esitetty kootusti kuviossa 2.

Kuvio 2. YLEn lastenohjelmille asetetut tavoitteet (YLE 2013)

Osa tavoitteista oli sellaisia, jotka totesin selkeästi toteutuvan juontajien puheenvuoroissa. Tällaisia tavoitteita olivat: positiivisen minä- ja maailmankuvan rakentuminen, rohkaisevan katselu- ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen, kiireettömän katselu- ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen, leikkiin- ja omaan ajatteluun innostaminen sekä omien tunteiden tunnistaminen ja hyväksyminen. Olen näin ollen valikoinut tarkemman analyysini kohteeksi vain ne tavoitteet, jotka ilmenevät

konkreettisesti juontajien puheesta poimituista esimerkeistä. Tämä on mielekäs rajaus analyysi osalta, sillä kyseisiin tavoitteisiin pyrkiminen on selkeästi osoitettavissa litteroidusta tekstistä.

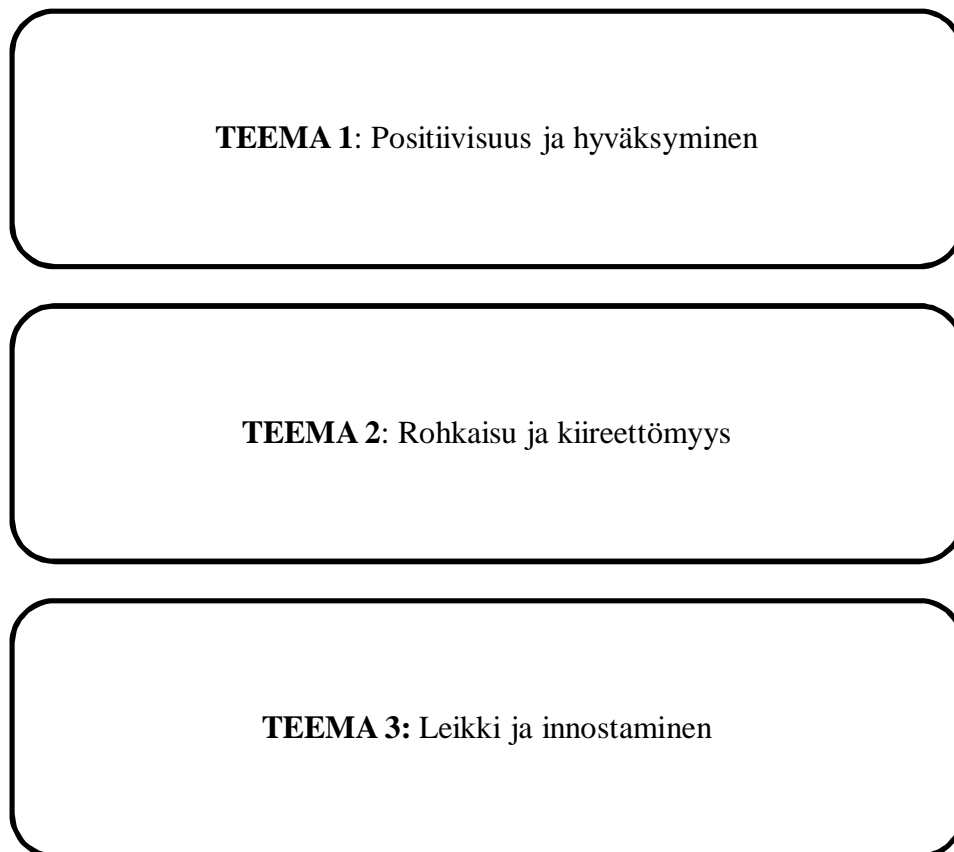
Sen sijaan analysoimistani juonnoista ei voinut suoraan osoittaa kaikkien tavoitteiden toteutumista. Tällaisia tavoitteita olivat: tasapainoisen kasvun tukeminen, myönteisen katselu ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen, rikastuttavan katselu- ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen, erilaisten kehitystasojen huomioiminen sekä turvallinen ja monipuolinen lastenohjelmiston rakentuminen. Juonnoissa nähtävissä - ja ei nähtävissä olevat tavoitteet on koottu kuvioon 3. Kuviossa mustalla värillä on esitetty juonnoissa nähtävissä olevat tavoitteet ja harmaalla värillä puolestaan tavoitteet, jotka eivät juonnoissa selkeästi ilmene.

Kuvio 3. Juonnoissa nähtävissä olevat tavoitteet

Juonnoissa nähtävissä olevista tavoitteista olen muodostanut kolme teemaa. Olen yhdistänyt kyseisiin teemoihin samaan aihealueeseen kuuluvia tavoitteita, jotka olen nimennyt kunkin teeman aihepiiriin sopivalla tavalla. Nämä teemat olen koonnut kuvioon 4. Positiivisen minä- ja maailmankuvan rakentuminen ja omien tunteiden tunnistaminen ja hyväksyminen muodostavat teeman 1. Tämän teeman olen nimennyt positiivisuus ja hyväksyminen -teemaksi. Rohkaisevan katselu- ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen sekä kiireettömän katselu- ja kuuntelukokemuksen aikaansaaminen

muodostavat teeman 2. Tämän teeman olen nimennyt rohkaisu ja kiireettömyys -teemaksi. Teeman 3 muodostavat leikkiin- ja omaan ajatteluun innostaminen. Teeman 3 olen nimennyt leikki ja innostaminen -teemaksi. Kyseisistä teemojen nimistä on selkeästi todettavissa, millaisia aiheita juonnoissa painotetaan eniten.

Kuvio 4. Juonnoissa ilmenevät tavoitteet teemoiteltuina

Edellä mainittujen teemojen avulla pystyn jäsentämään tutkimusaineistoani poimimalla litteroiduista juonnoista konkreettisia esimerkkejä, jotka sopivat kunkin teeman alle. Tätä analysointia suoritan tarkemmin myöhemmin luvussa 4.5. Seuraavaksi analysoin juontajien erityyppisiä puhetapoja *Pikku Kakkosessa*.

4.3 Juontajien puhetavat *Pikku Kakkosessa*

Kiinnostavana näyttäytyvät juontajien erilaiset tavat puhua lapsille. Jotkut juontajista käyttävät sinuttelumuotoa (mikä viittaisi tavoitteeseen puhutella yksittäistä katsojaa), jotkut juontajat puolestaan käyttävät te-muotoa (mikä viittaisi tavoitteeseen viestiä koko kohderyhmälle.) On myös huomioitava, että te-muoto saattaa joskus viitata siihen, että juontaja haluaa puhutella ohjelmaa yhdessä katsovia sisaruksia. Joskus juontajat käyttävät myös passiivi-muotoa (mikä viestintätapana viittaa enemmän koko ryhmälle viestimiseen).

Kiinnostavaa on myös se, käyttävätkö juontajat puhe- vai kirjakieltä. Mari, Jaakko ja Eila käyttävät kirjakieltä ja muut juontajat kommunikoivat käyttämällä puhekieltä. Luulen tämän olevan myös kielenkehitykseen liittyvä näkökulma, sillä tavoitteiden mukaan ohjelman tulisi rikastuttaa lapsen kielellistä kehitystä. Ottamalla mukaan molempia puhetapoja varmistetaan se, että lapsi saa suomen kielestä monipuolisen kuvan. Kukaan juontajista ei käytä ainakaan selkeästi todettavissa olevaa murretta. Tämä on kiinnostavaa, sillä murteet kuuluvat suomen kieleen ja suomalaisuuteen ja monipuolisen kielitaidon hallitseminen edellyttää murteiden omaksumista. Erilaiset puhetavat on koottu taulukkoon 2.

Taulukko 2. Juontajien käyttämät puhuttelutavat *Pikku Kakkosessa*

Puhetapa	Juontaja (TV)
Sinuttelumuoto	Jaakko
Te-muoto	Lassi, Eila
Passiivi	Jaakko, Siina
Vuoropuhelu	Rami ja Riku, Jyrki ja Neponen

Esimerkkejä pääsääntöisesti sinä-muotoa käyttävistä juontajista:

“ - -voisit ajatella, että - -” (Jaakko)

“ - -ootko koskaan miettiny, että - -” (Jyrki)

“ - -ja nyt koitas arvata, mitä Neponen nyt tekee - -” (Jyrki)

“Millainen on hyvä iltasatukirja?” (Mari)

Jyrki viestii pääsääntöisesti käyttämällä sinä-muotoa eli puhuu tavoitteenaan saada yksilökontakti ohjelmaa katsovaan lapseen. Tämä on todettavissa myös Jaakon ja Marin juonto-osuuksista. Sinä-muodon käyttäminen vahvistaa todennäköisesti parasosiaalisen suhteen syntymistä tässä tutkimuksessa esitellyistä puhuttelutavoista eniten, sillä se antaa vaikutelman siitä, että juontaja viestii pelkästään juuri tietyn lapsen kanssa. Tämän perusteella voidaan olettaa, että Jaakkoon, Jyrkiin ja Mariin muodostetaan parasosiaalinen suhde juontajista todennäköisimmin.

Esimerkkejä pääsääntöisesti te-muotoa käyttävistä juontajista:

“ - - minkäslainen asento teillä siellä kotikatsomoissa on - -” (Lassi)

“ - - oletteko valmiina - -” (Eila)

“ - - oletteko huomannut, että - -” (Eila)

Lassi ja Eila viestivät pääsääntöisesti käyttämällä te-muotoa. Heillä on näin ollen todennäköisesti tavoitteena puhua koko lapsiryhmälle, ei yksittäiselle lapselle. Parasosiaalisen suhteen näkökulmasta tämä puhetapa ei edistä parasosiaalisen suhteen syntymistä, sillä lapsi ei todennäköisimmin koe, että juontaja viestii vain hänen kanssaan. On kuitenkin otettava huomioon, että välttämättä ainakaan ohjelman nuorimmat lapsikatsojat eivät kiinnitä kyseiseen sanamuotoon huomiota. Parasosiaalinen suhde saattaa vahvistua muiden keinojen avulla (esimerkiksi juontajan persoona miellyttää lapsikatsojaa).

Esimerkkejä pääsääntöisesti passiivi-muotoa käyttävistä juontajista:

“ - - katsotaan ja kuunnellaan - - ” (Jaakko)

“ - - me päästään nallen synttäreille!” (Siina)

“ - - nallelle voitais viedä lahjaksi vaikka - - ” (Siina)

“Tuleekos näistä kuvista mieleen joku laulu?” (Siina)

Jaakko ja Siina käyttävät pääsääntöisesti passiivimuotoa. Jaakon juonnoissa on kuitenkin havaittavissa myös sinä-muotoja. Erityisesti Siinan juonnoissa juonto kohdistetaan ehkä enemmän koko lapsiryhmälle kuin tietylle yksilölle. Passiivi-muodon käyttö on puhuttelumuodoista kiinnostavin parasosiaalisen suhteen syntymisen osalta. Kyseinen puhetapa on kohdistettu koko ryhmälle, kuten myös te-muoto, mutta ehkä ei lapsikatsojan näkökulmasta niin selkeästi. Passiivi-muodon käyttäminen ei välttämättä ole puhuttelutavoista vuorovaikutteisoin. Uskon, että lapsikatsojat haluavat kokea, että juontaja suuntaa puheensa joko yksilöidysti käyttämällä sinä-muotoa tai selkeästi koko ryhmälle käyttämällä te-muotoa.

Esimerkki pääsääntöisesti vuoropuhelua käyttävistä juontajista:

Riku: ” - - anteeksi herra, mutta sattuikohan kiekkoni menemään tähän suuntaan?

Rami: Kyllä. Ja tiedätkö mitä? Se kiekko on nyt jäähyllä.

Riku: Kiekko jäähyllä?

Rami: Ja sinä, 2+10 minuuttia. Epäurheilijamaisesta käytöksestä.

Ramin ja Rikun tapa puhutella lasta poikkeaa kaikista merkittävämmiin muiden juontajien tavasta kommunikoida. Rami ja Riku puhuvat toisilleen, mutta kuitenkin Rami katsoo enemmän kameraan kuin Rikua kohti. Rami käyttää pääsääntöisesti sinä-muotoa, mutta kyseinen muoto ei ole osoitettu lapsikatsojalle (vaikka hän katsoo kameraan) vaan Rikulle.

Myös Jyrki ja Neponen kommunikoivat vuoropuhelulla toistensa kanssa, mutta tämä eroaa Rikun ja Ramin kommunikoinnista niin, että Jyrki esittää välillä lapselle

kysymyksiä. Ramin esittämät kysymykset kohdistetaan pääsääntöisesti Rikulle. Kiinnostavaa tämänkaltaisessa asetelmassa on se, onko tämänkaltaisella vuoropuhelulla vaikutusta parasosiaalisen suhteen syntymiseen, kun lapsi on ikäänkuin vuoropuhelun sivusta seuraaja eikä varsinainen osallistuja. Mielenkiintoista olisi myös se, muodostuuko lapsen ja juontajan parasosiaalinen suhde tässä tapauksessa ihmis- vai satuhahmojuontajaan.

4.4 Juontajien puhettavat *Leikit* -osuudessa

Pelaaminen *Pikku Kakkosen* verkkosivuilla voidaan nähdä vuorovaikutteisena leikkinä ja toimintana, missä lapsen voidaan ajatella olevan aktiivinen osallistuja. Lapsille suunnattujen pelien tehtävänä on parhaimmillaan opettaa lasta hahmottamaan (virtuaali)maailmaa ja harjaannuttaa lapsen hahmotuskykyä sekä sosiaalista kompetenssia. Tärkeänä tehtävänä lapsille suunnattujen pelien osalta voidaan myös pitää mahdollisuutta vaikuttaa omilla valinnoilla digitaaliseen ympäristöön (Koivusalo-Kuusivaara 2007: 35.) Frans Mäyrän (2002: 89-90) mukaan internet ja siellä pelattavat pelit ovat suurena kiinnostuksen kohteena ja herättävät runsaasti keskustelua. Mäyrä painottaa, että internetissä tapahtuva vuorovaikutus mahdollistaa ihmisten kohtaamisen, keskustelun ja verkostoitumisen, vaikka se tapahtuu verkon välityksellä.

Pikku Kakkosen internetsivuilla on mahdollisuus leikkiä juontajan kanssa kahtatoista vuorovaikutuksellista leikkiä. Juontajat ovat yhtä naisjuontajaa lukuunottamatta samoja kuin *Pikku Kakkosen* televisiojuontajat. On kuitenkin huomioitava, että Johanna, Piia ja naishenkilö (nimi ei tullut esiin) juontavat *Leikit*-osuuden lisäksi myös televisiossa, vaikka he eivät olleet tutkimusviikkojen jaksoissa mukana. Johanna, Piia ja kyseinen naishenkilö ovat noin 40 –vuotiaita naisia.

Yhdeksässä osiossa oli miespuolinen juontaja (Rami, Jyrki, Ville tai Lassi) ja kolmessa naispuolinen juontaja (Johanna, Piia tai naishenkilö, jonka nimi ei tullut esiin). Parasosiaalisen suhteen muodostumisen kannalta on mielenkiintoista havaita, että juontajat pysyvät lähes samoina mediasta riippumatta eli samat juontajat löytyvät niin

televisiosta kuin internetistä. Juontajien vähäisen vaihtuvuuden vuoksi on myös helpompaa luoda ja ylläpitää parasosiaalista suhdetta, kun he pystyvät olemaan vuorovaikutuksessa eri medioissa. Juontajien puhetavat on eritelty taulukkoon 3.

Taulukko 3. Juontajien käyttämät puhetavat *Leikit*-osuudessa

Puhetapa	Juontaja (internet)
Sinuttelumuoto	Rami, Jyrki, Ville, Lassi, Johanna, Piia ja naishenkilö, jonka nimi ei tullut esiin
Te-muoto	-
Passiivi	-
Vuoropuhelu	-

Juontajien puhetavat *Leikit* -osuudessa eroavat televisiopuhetavoista. Eli jos juontaja käyttää tiettyä puhetapaa televisiossa, käyttää hän eri tapaa internetissä. Uskon tämän johtuvan siitä, että leikkejä pelaa usein vain yksi ihminen kerrallaan ja näin ollen on luontevaa käyttää vain sinä-muotoa puhuteltaessa lapsipelaajaa. Tämä saattaa myös vahvistaa parasosiaalista suhdetta, sillä lapsipelaaja huomaa, että juontaja puhuttelee enemmän häntä. Tällöin lapsipelaaja pystyy paremmin keskittymään siihen, mitä juontaja sanoo, sillä puhe on suunnattu enemmän katsojalle itselleen. Tätä kautta tapahtuu myös television ja internetin sekoittumista, kun lapsikatsoja/lapsipelaaja kohtaa samat juontajat niin *Pikku Kakkosessa* ja *Leikit*-osuudessa.

Leikit ovat kestoaltaan hyvin lyhyitä ja kieleltään hyvin yksinkertaisia. Tämän uskon johtuvan siitä, että lapsen keskittymiskyky leikkeihin pysyy paremmin yllä leikkien ollessa ytimekkäitä. Pikkulasten kielitaito ei myöskään välttämättä riittäisi haastavamman kielellisen sisällön ymmärtämiseen. Ohjeistus leikeissä on puhuttua, joten lapsen ei tarvitse olla esimerkiksi lukutaitoinen leikkiessään leikkejä. *Leikit* on suunnattu ainakin aikuisen näkökulmasta katsoen samalle ikäryhmälle kuin itse *Pikku Kakkosen* ohjelma eli alle kouluikäisille lapsille. Kukin leikki on kestoaltaan noin viidestä seitsemään minuuttia aikuisen suorittamana. Suoritusnopeuteen vaikuttaa

kuitenkin merkittävästi se, millä nopeudella leikkejä leikkivä henkilö pystyy reagoimaan juontajan ohjeisiin (esimerkiksi klikkaamaan hiirellä juontajan ohjeen mukaista kuvaa).

Seuraavaksi kerron lyhyesti jokaisen leikin perusidean. Riimiretki-leikissä lapsi valitsee juontajan antamista vaihtoehtoista, minkä sadun hän haluaa kuulla. Juontaja kertoo sadun katsoen kameraan sen jälkeen, kun valinta halutusta sadusta on tehty. Kadonnut kamera-leikissä lapsi auttaa etsimään Lassin kadonnutta kameraa. Kyseistä leikkiä pelataan niin, että Lassi ”lähtee” yhdessä lapsipelaajan kanssa paikkoihin, joissa hän on käynyt ja kustakin paikasta kuvaruudulle ilmestyy neljä vaihtoehtoa, joista lapsi voi klikata ja katsoa olisiko kamera unohtunut juuri kyseiseen paikkaan. Kun lapsi klikkaa oikeaa kohtaa ja löytää kadonneen kameran, hän saa palkinnoksi Lassin kiitollisuuden ja riemun siitä, kun kamera löytyi.

Pakkaaminen -leikissä lapsi(pelaaja) auttaa Jyrkiä ja Neposta pakkaamaan matkalle tarvittavat varusteet. Jyrki ja Neponen kuvailevat paikkaa, johon he ovat menossa ja lapsen pitää kertoman perusteella päätellä, mitä matkalle tarvittaisiin mukaan. Unet-leikissä lapsi pääsee kertomaan Piialle iltasadun, koska Piia ei saa unta. Sadun kertominen tapahtuu niin, että kuvaruuduilla olevista kuvista lapsi klikkaa sellaisen vaihtoehdon, mitä haluaisi Piian ajattelevan ennen nukahtamista. Rap -leikissä lapsi voi antaa Ramille rap-haasteen tai kuunnella Ramin rap-version ja lopuksi valita kuvaruudulle tulevista kuvista sen, mitkä sanat rapissa esiintyivät.

Auttamisleikissä Rami on hävittänyt kaikki tavaransa ja pyytää lasta etsimisavuksi. Auttamisleikissä ideana on pohtia, millä tavoin kaveria voisi auttaa. Ensin kuvaruudulle tulee videoklippejä, joissa lapset kertovat, millä tavoin he ovat auttaneet kaveria. Sitten lasta rohkaistaan etsimään ruudun kuvista niitä kuvia, jotka juontaja kertoo olevan kadoksissa. Dinot -leikissä lapsi miettii yhdessä Jyrkin kanssa, milainen ääni dinosauruksista lähtee. Ruudulle ilmestyy videoklippejä, joissa lapset pohtivat, millä tavoin dinosaurukset voisivat äännellä. Tämän jälkeen lapsi saa valita dinosaurusten kuvista sen, jonka ääntelyä hän haluaa kuulla. Lumilinna -leikissä autetaan juontajaa korjaamaan rikki mennyt lumilinna. Juontaja näyttää lapselle rikki menneen lumilinnan

kuvaa ja pyytää lasta hakemaan askartelulaatikosta tarvikkeita, joilla kuvan voisi korjata. Juontaja kuvailee, mitä kuvan korjaamiseen tarvitaan ja tämän jälkeen lapsi klikkaa oikeaa kohtaa askartelulaatikosta.

Joulukuusi -leikissä puolestaan lapsi pääsee koristelemaan Ramin kanssa joulukuusen. Jos lapsi haluaa koristella kuusen oman mielen mukaan, tulee hänen klikata punaista joulukuusen kuvaa. Jos taas lapsi haluaa pelata jouluaiheista muistipeliä, tulee hänen valita vihreä joulukuusen kuva. Joulukortti -leikissä voi tehdä Johannan avustuksella joulukortin ja lähettää kortin mieleiselle juontajalle. Lapsi saa koristella kortin valitsemalla erilaisia ruudulle ilmestyviä asioita korttiin ja lopuksi klikata sen juontajan kuvaa, jolle haluaa kortin lähettää. Joulutarina -leikissä lapsi voi kuunnella Ramin kertoman joulutarinan ja lisätä siihen itse ääniä klikkaamalla annettuja vaihtoehtoja.

Jyrki Kasvi (2004) viittaa artikkelissaan Chris Crawfordin (1984) neljään yhteiseen tekijään, jotka Kasvin mukaan pätevät nykypeleissä edelleen. Nämä neljä tekijää ovat esitystapa, vuorovaikutus, ristiriita ja turvallisuus. Esitystavalla tarkoitetaan, että peli esitetään joko tietokoneella tai pelikonsolilla ja tällöin myös pelin vastustajana tai erotuomarina toimii tietokone tai pelikonsoli. *Pikku Kakkosen* osalta tämänlaisena vastustajana voidaan katsoa olevan lapsen näkökulmasta ohjelman juontaja. Vastustajana voidaan myös pitää *Pikku Kakkosen* verkkosivuston käyttöliittymää tai sitä ongelmaa, jota kussakin pelissä pyritään ratkaisemaan.

Vuorovaikutuksella on merkittävä rooli pelien viehätysvoiman rakentajana. Vuorovaikutteisuus peleissä vaikuttaa siihen, että pelin pelaajalla on mahdollisuus omien valintojensa kautta tulkita peliä eri näkökulmista. Tämä ilmenee *Pikku Kakkosen Leikit*-osuuden peleissä niin, että lapsella on mahdollisuus valita eri vaihtoehtojen väliltä itselleen sopivin ja juontaja reagoi tähän valintaan vuorovaikutteisesti. Esteiden tulisi luoda tietynlainen illuusio siitä, että ne reagoivat sen mukaan, mitä valintoja pelaaja kulloinkin tekee. Tämä puolestaan näyttäytyy *Leikit*-osuudessa niin, että juontaja reagoi mahdollisimman aidon tuntuisesti lapsen tekemiin valintoihin. Turvallisuudella viitataan siihen, että pelin pelaaja voi tehdä mitä valintoja pelissä tahansa vahingoittamatta kuitenkaan itseään oikeasti.

Pelit voidaan jakaa Kasvin (2002: 110-111) mukaan sen perusteella, edellyttääkö pelissä menestyminen kognitiivisia vai motorisia taitoja. Erilaisia pelityyppejä ovat esimerkiksi toiminta-, taistelu-, seikkailu- ja ongelmanratkaisupelit. *Pikku Kakkosen* internetissä olevat *Leikit* kuuluvat ongelmanratkaisupelien kategoriaan, sillä keskeistä niissä on ratkaista jokin tilanne tai ongelma juontajan avustamana. Kasvi (2002: 115) painottaa, että lasten pelikaverina voi toimia myös aikuinen. Vaikka *Pikku Kakkosen* leikkejä ei ainakaan tällä hetkellä voi pelata esimerkiksi aikuisen kanssa vastakkain voi lapsi kuitenkin harjoitella vuorovaikutuksellisia tilanteita juontajan kanssa aikuisen opastamana ja pelata näin aikuisen kanssa yhdessä.

Pikku Kakkosen vuorovaikutteisten leikkien tarkoituksena on Salla-Rosa Leinosen (2013: 26) mukaan luoda illuusio aidon tuntuista vuorovaikutustilanteesta juontajan ja lapsen välille. Tätä illuusioita voidaan tukea vuorovaikutteisella käyttäytymisellä, jota juontaja simuloi. Juontaja keskustelee lapsen kanssa kohdistamalla häneen katseensa, jolloin on mahdollista syntyä illuusio kasvokkainviestintätilanteesta. Myös lapsi voi vaikuttaa vuorovaikutuksen kulkuun omalla toiminnallaan esimerkiksi valitsemalla mieleisensä juontajan antamista vaihtoehtoista. *Pikku Kakkosen* vuorovaikutteiset *Leikit* vaihtuvat internetsivuilla eri vuodenaikojen mukaan. Tämä on pääteltävissä eri leikeissä käsiteltyjen teemojen vaihtumisesta ajankohtaisten aiheiden mukaan (esimerkiksi jouluku).

Unna Lehtipuun (2006: 50, 175) mukaan hyvä internetpeli on oikeassa suhteessa ”lapsen ikään, kehitystasoon, kiinnostuksen kohteisiin ja pelitaitoihin”. Pelin kuuluu myös olla mielenkiintoinen ja tarjota lapselle erilaisia elämyksiä. Myös mahdollisuus itsensä toteuttamiseen on tärkeää. Pelien visuaalinen maailma vaikuttaa pelin sisältöä enemmän siihen pitääkö lapsi pelistä vai ei. Median avulla lapsi voi Lehtipuun mukaan käsitellä ja jäsentää ilojaan ja surujaan. Tämä on otettu myös YLE:n lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden osalta huomioon. Esimerkiksi tavoitteissa mainittu omien tunteiden tunnistaminen liittyy juuri Lehtipuun mainitsemaan ilojen ja surujen jäsentämiseen.

4.5 Tavoitteiden toteutuminen *Pikku Kakkosen* - ja *Leikit*-osuuden juonnoissa

Tässä luvussa kokoan päätelmäni yhteen ja nostan esiin muutamia esimerkkejä, jotka sopivat hyvin kunkin teeman alle. Olen ottanut jokaiseen kolmeen teemaan kaikista analyysini kohteena olevista juonto-osuuksista esimerkkejä, jotka selkeästi sopivat kuhunkin teemaan. Nämä esimerkit on esitelty taulukossa 4. Tämän osuuden tarkoituksena on nostaa esiin vain ne juonnot, jotka kuuluvat selkeimmin kuhunkin teemaan.

Tarkastelin aineistoani kokonaisuutena, enkä esimerkiksi tutkinut sitä, löytyvätkö kaikki teemat kunkin ohjelman juonto-osuuksista. Yksittäisten juonto-osuuksien tai yhden ohjelman erittely tavoitteiden toteutumisen osalta ei ole mielekästä, sillä tarkoitukseni ei ole “valvoa” sitä, toteutuuko varmasti jokainen teeman mukainen tavoite kussakin ohjelmassa. Myös tavoitteiden toteutumisen arviointi juontajakohtaisesti ei ole mielekästä. Tutkimukseni tarkoituksena ei ole arvioida, toteuttaako yksittäinen juontaja kaikki lastenohjelmille asetetut tavoitteet. Kokonaisuutena voidaan todeta, että tutkimusjakson juonto-osuuksissa toteutuvat kaikkien teemojen aihealueet.

Subjektiiivinen katselukokemus vaikuttaa todennäköisesti siihen, millä tavoin katsoja tavoitteiden toteutumisen tai toteutumattomuuden juonto-osuuksissa kokee. Ihmiset katselevat ohjelmia jokainen omalla tyylillään ja kiinnittävät huomiota eri asioihin. Näin ollen esimerkiksi juontajan sanallisen viestinnän lisäksi myös sanattomalla viestinnällä on erittäin suuri merkitys. Jos ajatellaan esimerkiksi rikastuttavan ja myönteisen katselu- ja kuuntelukokemuksen syntymistä, on merkitystä esimerkiksi sillä, millä tavoin kukakin tämän rikastuttamisen ja myönteisyyden kokee. Toki itse katsoin ohjelman juontoja varmasti analyttisemmin tämän tutkimuksen puitteissa kuin muut ohjelmaa katsovat henkilöt. Tämän lisäksi uskon myös lapsikatsojien aiempien tietojen ja taitojen vaikuttavan siihen, millä tavoin hän juonto-osuuksissa esiin tulleet asiat kokee.

Taulukko 4. Teemojen ilmenemistavat

Teema	Esimerkkejä (tv)	Esimerkkejä (internet)
Teema 1 Positiivisuus ja hyväksyminen	Mä oon odotellu just sua. ” - - niin on varmasti käynyt kaikille joskus- _”	Sä oot kiva, mukava ja hauska! Taisi tulla sullekin hyvä mieli.
Teema 2 Rohkaisu ja kiireettömyys	Minä olen varma, että sinä olet ihan yhtä huolellinen. ”- - katsotaan ja kuunnellaan rauhassa - -”	”Kuuntele rauhassa tarina ja lisää siihen itse - -” Lähdetään yhdessä seikkailemaan!
Teema 3 Leikki ja innostaminen	Tuu mukaan laulamaan!	Miten ne dinosaurukset vois äännellä?

Pikku Kakkosen juontajuutta tarkasteltaessa keskeiseksi muodostui juontajien tasa-arvoisuus iän – ja sukupuolen osalta, sekä juontajuudessa toteutuvien YLE:n lastenohjelmilleen asetettujen tavoitteiden konkreettinen ilmeneminen. Pääsääntöisesti jokainen lastenohjelmille asetettu tavoite tuli täytetyksi ainakin jollain tasolla. Näin ollen voidaan sanoa, että *Pikku Kakkosen* juontajuuden osalta YLE on lunastanut arvonsa olla luotettava ainakin sen osalta, että he todella ovat toteuttaneet lastenohjelmilleen asettamansa tavoitteet konkreettisesti. YLE:n arvoissa mainittu ihmisten arvostaminen näkyy myös *Pikku Kakkosen* juontajavalinnoissa niin, että juontajat ovat eri ikäisiä ja eri sukupuolta. YLE pyrkii siis välittämään arvojaan myös juontajavalinnoissaan.

Näkyvimmin tavoitteista toteutui omaan ajatteluun innostaminen, joka ilmeni kaikkien juontajien juonnoissa. Juontajat pyrkivät aktivoimaan katsojia ja saamaan tämän mukaan esitettyyn ohjelmaan tai leikkiin esittämällä esimerkiksi erilaisia kysymyksiä. Tämä on selkeästi nähtävissä myös mainitsemissani esimerkeissä, joissa esittelen juontajien erityyppisiä tapoja viestiä. Juontajien tyypillinen tapa innostaa lapsikatsojia omaan ajatteluun toteutui konkreettisesti kysymyksessä: “Ootko koskaan miettiny, että -”.

Naisjuontaja Siina innosti erityisen paljon yhteisleikkiin ja -lauluun hänen kanssaan. Eilan juonnoista huokui selkeästi tavoitteeksi asetettu lapsen rohkaiseminen tunteidensa näyttämiseen. Eila kertoo juonto-osuuksissaan usein jokin tarinan, missä on jokin opetus. Jyrki ja Jaakko puolestaan onnistuivat toteuttamaan erityisen hyvin kiireettömän katselukokemuksen tavoitteen. Molempien puherytmi on hyvin rauhallinen ja uskon sen vaikuttavan merkittävästi kiireettömyyden kokemiseen.

Lassi puolestaan on onnistunut erityisen hyvin toteuttamaan rohkaisevan katselukokemuksen tavoitteen, sillä hänen isoveljellinen otteensa ja tapansa kertoa asioita tuovat mahdollisesti monelle lapselle tunteen, että kaikki on hyvin. Varsin moni juontaja pyrkii avaamaan lastenohjelmien sisältöä lapsikatsojalle toteamalla ennen ohjelmaa yleisesti jotain siitä, mitä ohjelmassa tulee tapahtumaan ja ohjelman jälkeen käsittelemällä lapsen kanssa yhdessä ohjelmassa olleita tapahtumia. Tämän voidaan

myös katsoa olevan myös turvalliseen katsomiskokemukseen pyrkivää toimintaa ja lisäksi parasosiaalista suhdetta vahvistavaa käyttäytymistä. Tapa kerrata ja käydä läpi nähdyt asiat ovat myös keino lapsikatsojan tunteiden käsittelyyn.

Pikku Kakkosen juonnoissa parasosiaalinen suhde katsojaan rakentuu osaltaan myös kuvausteknisten keinojen kautta käyttämällä lähikuvaa ja sijoittamalla juontaja tietyllä tavalla ruudulla. Sen lisäksi erilaiset puhutavat (sinä-, te- tai passiivi-muoto) auttavat katsojia löytämään itselleen sopivimman juontajan. Myös saman juontajan esiintyminen aina tiettyinä viikoppäivinä edesauttaa mahdollisesti suhteen syvenemistä. Esimerkiksi jos katsoja katsoo *Pikku Kakkosta* aina maanantaisin, syvenee suhde Siinaan. Myös se, että juontajat ovat samoja niin *Pikku Kakkosessa* ja *Leikit*-osuudessa vahvistaa osaltaan parasosiaalisen suhteen muodostumista ja syventymistä.

Juontajien eri roolit mahdollistavat myös sen, että lapset voivat löytää henkilöhahmon, johon he voivat muodostaa helpoiten parasosiaalisen suhteen. Jokainen juontaja myös katsoi suoraan kameraan eli lapsikatsojaa kohti. Seuraava lainaus *Pikku Kakkosen* yhdeltä juontajalta kuvaa oivasti katsekontaktin suurta merkitystä esimerkiksi juuri parasosiaalisen suhteen syntymisen osalta:

Me katsomme lapseen ja puhumme hänelle. Siinä on kaiken ydin.
(Veera Degerholm Helinä Kannisen haastattelussa *Tamperelelainen*-lehdessä 2012)

Giles (2002, 283-284) on pohtinut parasosiaalista suhdetta psykologian näkökulmasta. Hän on tutkinut millä tavalla parasosiaalinen suhde on samanlainen ja miten se eroaa sosiaalisesta suhteesta. Hänen tulkintanaan on, että parasosiaalisen suhteen alkamisessa ja uuden sosiaalisen suhteen alkamisessa on samankaltaisuuksia. Lähtökohtana onkin ihmisen perustarve muodostaa sosiaalisia suhteita toisiin ihmisiin, vaikka sitten parasosiaalisen suhteen kautta. *Pikku Kakkosen* juontajissa on eroja niin sukupuolen, iän kuin roolinkin osalta. Katsoja voi nähdä juontajissa esimerkiksi perheen jäseniään (isoäiti, isä, äiti, sisarus), kavereitaan ja osalla juontajista on mukana myös käsinukke/pehmoeläin. Näin katsojalle annetaan mahdollisuus löytää helpommin

juontaja, johon voi muodostaa parasosiaalista suhdetta ja siten vahvistaa turvallisen katselukokemuksen muodostumista.

Schiappan, Allenin & Gregg`n mukaan (2007: 301-303) on kuitenkin huomattava, ettei television katselu välttämättä johda parasosiaalisen suhteen muodostumiseen. He käyttävät esimerkkinä sitä, ettei viestinnällinen tilannekaan välttämättä johda ihmissuhteen muodostumiseen. Parasosiaalisen suhteen muodostaminen voi kuitenkin olla erittäin tärkeässä roolissa televisio-ohjelman tekijöille, sillä mikäli esimerkiksi katsojan ja juontajan välille syntyy tämä suhde, on todennäköisempää, että katsoja palaa uudestaan kyseisen ohjelman pariin ja hän saattaa suositella sitä myös ystävilleen. On mahdollista, että juuri parasosiaalisen suhteen syntymisen vuoksi *Pikku Kakkosen* ääreen palataan aina uudelleen ja uudelleen.

Helinä Kannisen (2012) *Tamperelaisessa* julkaistun lehtijutun mukaan osa *Pikku Kakkosen* juontajista kirjoittaa juontonsa itse ja osa hyödyntää valmiiksi kirjoitettuja tekstejä. Tämä on kiinnostavaa pohdittaessa parasosiaalisen suhteen syntymistä. On mahdollista, että juontajat, jotka kirjoittavat juontonsa itse osaavat kirjoittaa enemmän itsensä näköisiä juontoja kuin juontajat, jotka vain sanovat jotain ”valmiiksi kirjoitettua”. Parasosiaalinen suhde todennäköisesti voimistuu silloin, kun lapsikatsoja kokee juontajan aitona persoonana, jonka puhuutut juonto-osuudet sopivat yhteen juontajan persoonan kanssa.

Schiappa ym. (2007) pohtivat myös parasosiaalisen suhteen muodostumisen motiiveja katsojan näkökulmasta. Yksinkertaisimmillaan suhde voi muodostua siitä syystä, että katsoja pitää katsomastaan ohjelmasta ja saa sitä kautta mielihyvää. Yhtenä syynä voi olla katsojan tarve saada tyydytettyä yksinäisyydentunne, joka voi johtua esimerkiksi reaali maailmassa olemattomista ystävyysuhteista. Television kautta on helppo muodostaa parasosiaalinen suhde, jonka voi tarvittaessa lopettaa hyvin yksinkertaisesti lopettamalla ohjelman katselun. Tämä helppous mahdollistaa suhteiden muodostamisen ja lopettamisen vaivattomasti. (Schiappa ym. 2007: 303-304.)

YLE:n (2013) internetsivujen mukaan lapsen kielenkehitykseen myötävaikuttaminen on keskeistä. Tämä toteutuu *Pikku Kakkosen* juonto-osuuksissa hyvin, sillä juontajat puhuvat selkeästi ja ytimekkäästi. Puheesta on helppo saada selvää. Lasten kielenkehitykseen pyritään vaikuttamaan esimerkiksi käyttämällä monipuolista sanastoa juonnoissa. YLE:n mukaan ”lastenohjelmien sisällön tulisi korostaa suhteita ihmisiin, erilaisiin kulttuureihin, luontoon, ympäristöön, tietoon ja tunteisiin.” Johtuen melko suppeasta aineistokoosta näistä osa jäi toteutumatta. Esimerkiksi luontoon ja eri kulttuureihin suhtautumisen korostaminen ei ainakaan aineistoni jaksoissa toteutunut, mutta uskon, että nämäkin olisivat toteutuneet, jos aineiston koko olisi ollut suurempi ja puheenaiheita juonnoissa tätä kautta enemmän.

Puheen selkeys on myös rinnastettavissa korkean journalismin tavoitteeseen, sillä Magman (2012) mukaan juuri omalla äidinkielellä tuotettu palvelu voidaan katsoa korkeaksi journalismiksi. Kun *Pikku Kakkosen* juonto-osuudet ovat suomenkieliset ja myös selkeästi tuotetut, tämä tukee väitettä korkeasta journalismista. Kaukosen (2012) mukaan tunnereaktion muodostuminen voidaan katsoa olevan yksi korkean journalismin kriteereistä. *Pikku Kakkosen* katsoja voi muodostaa parasosiaalisen suhteen yhteen tai useampaan juontajista ja samalla hän voi kokea tunnereaktioita ohjelmaa katsoessaan.

Alander (2003) mainitsee juontajan tehtäväksi nivoa yhteen suomalaiset ja kansainväliset lastenohjelmat. Tämän toteutuminen jäi hieman epäselväksi tähän tutkimukseen valituissa *Pikku Kakkosen* jaksoissa. Uskon, että kyseisen asian tarkastelu pidemmällä ajanjaksolla sekä koko ohjelman tarkastelu pelkkien juonto-osuuksien sijaan saattaisi selkiyttää väitettä ja sen konkreettista ilmenemistä. Juontaja kyllä yleensä kertoo ohjelman alussa, millaisia lastenohjelmia ohjelmassa näytetään ja hieman mitä niissä tapahtuu, mutta hän ei erikseen tuo esiin sitä, ovatko ohjelmat suomalaista- vai ulkomaalaista alkuperää. On mahdollista, että kansainväliset ja suomalaiset ohjelmat nivotaan yhteen myös niin, että häivytetään niiden alkuperää. Lapsikatsojan näkökulmasta on tuskin merkitystä sillä, mistä maasta ohjelmat ovat peräisin, eikä ohjelmien alkuperää ole välttämättä tarpeen tuoda esiin.

Juha Suoranta (2002:15) painottaa, että lapsen kasvun ja kehityksen osalta erittäin merkittäviä tekijöitä ovat sosiaalisuus, emotionaalisuus ja ei-kielelliset viestit. Suoranta pohtii, voivatko nämä tekijät toteutua digitaalisessa ympäristössä. Hän painottaa, että digitaalinen media pystyy jossain määrin vastaamaan näihin tekijöihin, mutta esimerkiksi keskinäisen luottamuksen rakentumiseen ei voida hyödyntää digitaalisia viestimiä. Luottamuksen edellytyksenä on vahva vuorovaikutuskokemus ihmisten välillä. Mikäli tätä tarkastellaan kuitenkin parasosiaalisen suhteen kautta, niin on hyvinkin mahdollista, että juontajan ja lapsen välille muodostuu suhde, missä vallitsee luottamus lapsen osalta. Lapsi saattaa kiintyä hyvinkin vahvasti juontajaan ja kokea hänet ”aidoksi ihmiseksi”, joka on olemassa juuri häntä varten. On toki selvää, että lapsen ja juontajan suhde ei korvaa kasvokkaisia kohtaamisia ihmisten kanssa vaan se voi olla vain mukava lisä lapsen arkeen. Jos esimerkiksi lapsella ei ole isovanhempia, iältään vanhempi juontaja saattaa toimia lapselle ”varaisovanhempana”.

Internetjuontojen osalta kiireettömyyden tavoite tulee esiin hyvin, sillä pelit etenevät lapsentahtisesti. Tällä tarkoitan sitä, että lapsi pystyy omien valintojensa kautta vaikuttamaan siihen, milloin seuraava leikki alkaa, eikä leikkien suorittamisessa ole aikarajaa. Tämä liittyy myös erilaisten kehitystasojen huomioimiseen. Kun aikarajaa ei ole, myös kaikista nuorimmat tai tietoteknisiltä taidoilta kehittymättömämmät lapset voivat leikkiä samoja leikkejä kuin kehittyneemmät lapset. Kehitystasojen huomioiminen näkyy myös leikkien monipuolisen valikoiman osalta. Kahdentoista leikin valikoimasta jokainen pikkulapsi löytää itselleen sopivimman leikin.

Leikit ovat aikuisen näkökulmasta toki kaikki jokseenkin samantasoisia, mutta mikäli asiaa katsotaan lapsen näkökulmasta, jotkut *Leikit* saattavat olla esimerkiksi kielellisesti helpommin ymmärrettävissä kuin toiset. On todennäköistä, että leikissä, jossa puhenopeus ja puhetapa eriävät tavallisesta kommunikaatiotilanteesta, on nuorempien lasten haastavampaa leikkiä niissä mukana. Tästä esimerkkinä Ramin rap-esitykset, joissa puhetapa on tavallisesta puheesta poikkeava. Leikit saattavat olla pienimmille lapsille huomattavasti haastavampia kuin vanhemmille lapsille.

Juonnoissa näkyy selkeästi se, että omaan ajatteluun ja leikkiin innostetaan tavoitteista kaikista eniten. Lapsen pitää pääosin jokaisessa leikissä keksiä itse tehtävään liittyvä ratkaisu. Juontaja kehuu aina lasta sen jälkeen, kun tehtävä oli suoritettu, joten tässä ilmenee myös positiivisen minä- ja maailmankuvan rakentuminen. Kannustaminen ilmenee myös silloin, jos lapsi valitsee väärän vaihtoehdon. Esimerkiksi Dinot-leikissä juontaja kehottaa lasta näin: ”Valitse vaan rohkeasti dinosauruksista!”, jos lapsi ei ole tehnyt tiettyyn aikaan mennessä valintaa kolmen dinosauruskuvan välillä.

Esimerkkejä internetjuontajien tavoista puhutella lasta:

“Mitäs kuvia täällä on? Haluatko säkin nähdä?” (Lassi)

“Voisitsä auttaa mua löytämään mun kameran?” (Lassi)

“Lähde mukaan unileikkiin!” (Rami)

“Arvaa mitä, mulla on pää täynnä niin typeriä ajatuksia, että mä en saa unta. Mikähän nyt auttais?” (Piia)

“Kiitos sulle, nyt tuli ihanampi olo.” (Piia)

“Mistähän sä oikein löysit tuollaset koristeet, kuusihan oikein säihkyt kauneuttaan!” (Rami)

Kysymysmuodot rohkaisevat lasta enemmän vuorovaikutteisuuteen kuin pelkästään toteavat ilmaisut. Kysymysten avulla lapsi alkaa miettiä vastausta aktiivisemmin juontajan esittämään kysymykseen ja kokee, että hänen mielipiteestään ollaan kiinnostuneita. Kysymysmuodon käyttäminen juonnoissa edistää myös parasosiaalisen suhteen syventymistä, koska lapsipelaaja kokee aidommin, että juontaja leikkii juuri hänen kanssaan.

Internetjuontojen osalta voidaan todeta, että kaikki juontajat puhuttelevat lasta sinuttelumuodossa. Tämä on todettavissa myös edellämainituissa esimerkeissä. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että peliä voi pelata kerrallaan vain yksi ihminen ja luontevaa on tällöin puhutella vain tätä yhtä henkilöä. Kaikki juontajat puhuttelevat lasta käyttämällä puhekieltä. Tähän saattaa vaikuttaa se, että kaikki juontajat ovat melko nuoria ja heille puhekielen käyttö on ehkä luontevampaa kuin vanhemmalle ihmiselle.

(vrt. esimerkiksi *Pikku Kakkosen* tv-juontaja Eila). Puhekielen hyödyntäminen tekee vuorovaikutustilanteesta ehkä jollain tapaa aidomman, sillä kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutustilanteessa yleensä viestitään nimenomaan puhekielellä.

Lapsen ja juontajan simuloitu vuorovaikutus on konkreettisempaa internetissä kuin televisiossa, sillä juontaja pyytää lasta tulemaan leikkiin mukaan tekemällä asioita hiirellä. Tämä ilmenee esimerkiksi niin, että juontaja pyytää lasta valitsemaan annetuista vaihtoehtoista sopivimman ja peli etenee vasta, kun lapsi on tämän tehnyt. Televisiossa varsinainen ohjelma jatkuu, eikä juontaja luonnollisesti reagoi, vaikkei lapsi lähtisikään juontajan ehdottamiin leikkeihin mukaan (esimerkiksi lauluesitykset). Näin ollen voidaan ajatella, että internetympäristö on lapselle vuorovaikutteisempi kuin televisioympäristö.

On kuitenkin otettava huomioon, että lapsi saattaa joissain tapauksissa kokea televisiojuontajan vuorovaikutuksellisempana kuin internetjuontajan. Tästä esimerkkinä tilanne, missä lapsi on muodostanut parasosiaalisen suhteen juontajan kanssa ja kokee hänet ”läheisemmäksi” kuin internetjuontajan ja tätä kautta keskittyy todennäköisesti siihen, mitä juontaja toivoo hänen tekevän. Myös juontajan antamat tehtävät vaikuttavat lapsen motivaatioon lähteä vuorovaikutteiseen leikkiin mukaan. Juontajan antama tehtävä saattaa vaikuttaa jopa enemmän lapsen motivaatioon kuin se, miten syvä parasosiaalinen suhde lapsen ja juontajan välillä on.

5 PÄÄTÄNTÖ

Lastenohjelmiin liittyvää kansainvälistä tutkimusta on tehty runsaasti (esim. Clifford & Gunter 1995; Hynd 2006; Rideout 2014). Kuitenkin juontajuutta ei ole juuri käsitelty, vaan pääpainona vaikuttaa olevan kasvatustieteellinen näkökulma. Tutkimukset painottuvat analysoimaan esimerkiksi sitä, millä tavoin lastenohjelmien sisällöt vaikuttavat lapsen oppimiseen ja kehitykseen, onko liiasta televisionkatselusta haittaa tai miten lapset kokevat katsomansa ohjelmat. Yleisesti voidaan todeta, että tutkittaessa lastenohjelmia tutkimuksen pääpaino on lastenohjelmissä joko yleisellä tasolla tai jossain tietyssä lastenohjelmassa. Tämän tutkimuksen kohteena oleva juontajuus vaikuttaa kansainväliseen lastenohjelmatutkimukseen verrattuna melko spesifiltä tutkimusaiheelta. Tässä luvussa kokoan päätelmäni yhteen ja pohdin kiinnostavia jatkotutkimusaiheita. Pohdin myös sitä, millä tavoin tutkimukseni voitaisiin liittää laajempaan tutkimuskokonaisuuteen.

Pikku Kakkosen osalta on mielenkiintoista huomata, miten selkeästi ja konkreettisesti YLE:n lastenohjelmille asetetut tavoitteet näkyvät *Pikku Kakkosen* juontajuudessa. Juontoja on selvästi mietitty tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta ja niiden toteuttamisessa on onnistuttu erinomaisesti. Tutkimuksessa kävivät ilmi ne tavoitteet, jotka olivat juonnoista konkreettisesti todettavissa. Nämä tavoitteet olivat selkeästi nähtävissä myös muodostamissani kolmessa teemassa, joissa korostuivat positiivisuuden ja hyväksymisen (teema 1), rohkaisun ja kiireettömyyden (teema 2) ja leikin ja innostamisen (teema 3) painottaminen juonto-osuuksissa.

Vaikka kaikkia Yleisradion lastenohjelmille asetettuja tavoitteita ei ollut mahdollista tämän tutkimuksen puitteissa tutkia, se ei tarkoita, etteivätkö tutkimatta jääneet tavoitteet voisi toteutua juonto-osuuksissa. Jotta kyseisiä osa-alueita olisi voitu tutkia, tutkimukseen olisi ollut tarpeellista kerta aineisto esimerkiksi haastatteleamalla ohjelman aikuis- ja lapsikatsojia. Tutkimuksen luotettavuuden osalta on kuitenkin otettava huomioon, että tavoitteiden toteutuminen perustuu jollain tasolla subjektiiviseen tulkintaan. Esimerkiksi keräämällä haastatteluaineisto saataisiin ehkä luotettavampi ja

kattavampi kuva siitä, ovatko ne tavoitteet, jotka ohjelmistolle on asetettu, toteutuneet vai jääneet toteutumatta.

Unna Lehtipuun (2006: 18, 224) mukaan median tehtävänä on tarjota pikkulapsille mahdollisuus oppia uusia taitoja ja asioita, sekä tarjota rakennuspalikoita oman identiteetin ja maailmankuvan rakentamista varten. Myös nämä kävivät YLEn lastenohjelmille asetetuissa tavoitteissa ilmi. Lehtipuu kuitenkin painottaa, että kaiken median ei tarvitse olla pelkästään opettavaa, vaan laadukkaasti toteutettu media voi olla myös viihteellistä, jota nautitaan ikäänkuin ”jälkiruokana”. Tällaista ”jälkiruokaa” voisi *Pikku Kakkosen* osalta olla esimerkiksi juontajien esittämät lauluesitykset. Toki joissain lauluissa on opetuksellinen sanoma. Itse kuitenkin koen pääosin *Pikku Kakkosen* opetuksellisesti varsin laadukkaana mediana.

Lapset käyttävät Suorannan & Lehtomäen (2004: 27) tekemän tutkimuksen mukaan mediaa (televisiota ja internetiä), koska haluavat oppia uusia asioita. Näin ollen Lehtipuun (2006) määrittelemä median tehtävänä on toteutunut. Myös ajan kuluttaminen ja yksinäisyyden ehkäisy olivat syitä korvata ”perinteinen” vuorovaikutus medially. Kyseiseen tutkimukseen osallistuneet lapset olivat kuitenkin jo kouluikäisiä lapsia. Pikkulasten mediankäyttöä on sinänsä hankala tutkia, sillä hypoteettisesti uskon heidän halunsa käyttää mediaa olevan puhtaasti viihdykkeellinen. Mikäli asiaa kysyttäisiin heiltä, uskon, että he vastaisivat, että he käyttävät mediaa, koska se on kivaa. En usko, että he menevät esimerkiksi *Pikku Kakkosen* nettisivuille oppiakseen uusia asioita. Näin ollen on tärkeää, että pikkulapsille suunnattu materiaali on kiinnostavuuden lisäksi opettavaista, jotta pikkulapset saavat niistä mahdollisimman paljon hyötyä irti.

Medioituminen on asettanut valtavia haasteita vanhemmille, sillä kasvanut mediavirta imaisee lapsen helposti mukaansa, mikäli kotona ei ole riittävää valvontaa ja opastusta median käyttöön. Televisioyhtiön vastuulla on tuottaa esimerkiksi turvallisia ja opettavaisia lastenohjelmia ja vanhempien tehtävänä on valvoa niiden käyttöä. Näin ollen pelkästään median ei voida katsoa olevan vastuussa siitä, että esimerkiksi lapsen sosiaalisuus kärsii liiallisesta median käytöstä. Vaikka olen osoittanut tässä

tutkimuksessa, että lastenohjelmille asetetut tavoitteet on otettu huomioon *Pikku Kakkosen* - ja internetympäristön sisällönsuunnittelussa tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että edes *Pikku Kakkosen* kaltaisia laadukkaita lastenohjelmia voisi katsella mielin määrin.

Deuze (2007: 38-39) on todennut, että mediaa ei voida enää katsoa tuottamisen ja kuluttamisen näkökulmista, vaan ihmiset elävät mediassa. Tämä tarkoittaa sitä, että mediasta on tullut merkittävä osa ihmisten arkipäivää, jolloin myös esimerkiksi median luotettavuus (mikä on myös yksi YLE:n arvoista) on hyvin tärkeässä roolissa. Deuze (2008: 5-6, 18) on myös ennustanut, että journalismi tulee muuttumaan merkittävästi juuri muuttuvan maailman takia. Hän on tarkastellut journalismia osana isompaa mediaekosysteemiä, johon vaikuttavat sosiaaliset, taloudelliset ja teknologiset voimat. On kiinnostavaa nähdä *Pikku Kakkosen* osalta, millä tavoin kyseiset voimat tulevat vaikuttamaan ohjelmaan tulevaisuudessa.

Uskon, että *Pikku Kakkonen* tulee pitämään edelleen pintansa muutoksista huolimatta. Toki esimerkiksi teknologian kehittymisen lisääntyminen saattaa asettaa *Pikku Kakkoselle* haasteita. Myös vuorovaikutuksellisuuden lisääntyminen asettaa entisestään paineita *Pikku Kakkoselle*. Mikäli esimerkiksi sosiaalinen media tulee suuntautumaan jossain muodossa tulevaisuudessa myös pikkulapsille, millä tavoin *Pikku Kakkonen* voisi vasta siihen haasteeseen?

Yhteiskunnan medioituminen on selkeästi todettavissa *Pikku Kakkosen* kohdalla. *Pikku Kakkonen* voi olla internetin ansiosta läsnä lapsen elämässä mihin vuorokauden aikaan tahansa. Televisio-ohjelmien verkkosaatavuuden ja -näkyvyyden kasvu on nähtävissä myös *Pikku Kakkosen* tuotannossa. Tämä ilmenee *Pikku Kakkosen* tuomisesta internetympäristöön. Medioituminen aiheuttaa aiempaa enemmän kilpailua eri ohjelmien välille ja internetympäristön luominen televisio-ohjelman tueksi todennäköisesti auttaa kilpailussa mukana pysymisessä. *Pikku Kakkosen* kilpailijoina voidaan pitää kaikkia suomenkielisiä lastenohjelmia sekä suomenkielisiä internetpelejä, jotka on tarkoitettu pikkulapsille. *Pikku Kakkosen* osalta on kuitenkin todettava, että sen

jo legendaariseksi muodostunut asema pikkulapsiperheiden arjessa vaatii muilta ohjelmilta ja aktiviteeteilta melko paljon, jotta kyseinen asema tulisi syrjäytetyksi.

Vaikka *Pikku Kakkonen* on osoittanut pysyvänsä medioituneessa maailmassa mukana, se on silti onnistunut pitämään kiinni omista perinteistään, eikä sen perusidea ole hautautunut kasvaneen ohjelmatuotannon alle. Tämä ajatus on myös ollut esillä *Helsingin Sanomien* artikkelissa, minkä mukaan 36-vuotias *Pikku Kakkonen* on onnistunut pitämään kiinni omasta linjastaan (Puurtinen 2013: D2). Puurtisen artikkelin pääajatus on myös nähtävissä Tampereen elokuvajuhlien (2012) internetsivulla, jossa haastatellaan *Pikku Kakkosen* toimitusta. Toimituksen mukaan tietotekniikan järjestyttävän nopea kehitys on tehnyt mahdolliseksi sähköisen median lähitulevaisuuden ennustamisen.

Kuitenkin *Pikku Kakkosen* osalta voidaan todeta, että se on tuotemerkkinä varsin vahvoilla saavutettuaan yleisönsä luottamuksen ennen jo digitaaliseen aikaan siirtymistä. Digitalisoituminen toi *Pikku Kakkosen* katselijoille mahdollisuuden nauttia ohjelmista myös internetissä ja leikkiä siellä tuttujuuden kanssa perheen oman aikataulun mukaisesti. *Pikku Kakkosen* tekijät itse pitävät tulevaisuuden haasteena sellaisten monimediallisten sisältöjen tuottamisen, jotka pystyvät kilpailemaan ylikansallisten mediajättien kanssa. Keskeistä toimituksen mukaan on, että ohjelmasta välittyy suomalaisuus, jossa tärkeitä elementtejä ovat perinteet, arvot ja asenteet sekä suomen kielen ja lastenkulttuurin vaaliminen (Tampereen elokuvajuhlat 2013.)

Anita Wernerin (1996: 38) mukaan lapset leikkivät mielummin keskenään kuin viettävät aikaa median parissa. Näin ollen lapset pitävät Wernerin mukaan aitoa vuorovaikutusta parempana kuin median välittämää ”keinotekoista” vuorovaikutusta. On kuitenkin otettava huomioon, että nykyään tilanne saattaa olla toinen, sillä vuorovaikutuksellisuuteen panostaminen esimerkiksi juuri internetleikkien ja verkossa toimimisen osalta on aivan erilaista kuin yli kymmenen vuotta sitten. Tietokoneen ääreen jämähdetään ehkä hieman herkemmin kuin aiemmin. Kuitenkaan tämä ei tarkoita sitä, että lapsi, joka pelaa pelejä internetissä olisi aina täysin vailla sosiaalisia ”aitoja” kontakteja. Lapset myös saattavat pelata yhdessä joitain digitaalisia pelejä tai

keskustella jostain näkemästään elokuvasta tai lastenohjelmasta. Media antaa näin ollen puheenaiheita lapsille, jotka kohtaavat ja juttelevat toistensa kanssa esim. päiväkodilla tai kyläillessään toistensa luona. Ei siis voida sanoa mustavalkoisesti, että lapsi pelaa joko internetpelejä yksinään tai on vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa.

Suonisen (2004) mukaan alle kouluikäisillä lapsilla saattaa olla vaikeuksia ymmärtää television luonnetta ”yksisuuntaisena viestimenä”. Lapsi saattaa esimerkiksi ajatella, että lastenohjelman juontaja näkee hänet ja keskustelee oikeasti juuri hänen kanssaan. Tämänäyttöinen ajattelu korostuu erityisesti silloin, kun juontaja kyselee lapselta asioita ja antaa lapselle palautetta lapseen liittyvästä toiminnasta. Tämänäyttöisellä toiminnalla juontaja haluaa lisätä lapsen kiinnostusta ohjelmaa kohtaan ja luoda illuusio vuorovaikutustilanteelle, mikä ei kuitenkaan ole todellinen. Tämä ei Suonisen mukaan ole hyväksi lapsen todellisuudentajun kehitykselle, mutta hän kuitenkin painottaa, että lapset oppivat erottamaan ajan myötä sen, mikä televisiossa on totta ja mikä ei. Suoninen kirjoittaa tutkimuksessaan, että pienet lapset saavat itsenäisyyden kokemuksen katsoessaan yksin ohjelmia tutun televisiosedän- tai tädin kanssa (Suoninen 2004: 25.)

Suonisen (2004) tutkimus antaa näkemykseni mukaan viitteitä siitä, että illuusio vuorovaikutustilanteesta voidaan nähdä lapsen todellisuudentajun kehitystä haittaavana tekijänä. Tällöin tätä tutkimusta voisi tulkita niin, että YLE:n tavoite tukea lastenohjelmillaan lasten kehitystä ei toteudu, sillä *Pikku Kakkosessa* käytetään juuri illuusiota todellisesta vuorovaikutustilanteesta. Tämä aihe olisi varmasti yksi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

Niemisen & Pantin (2004: 184) mukaan uusi media voi korvata vanhan ainoastaan siinä tapauksessa, jos se pystyy vastaamaan niihin viestinnällisiin tarpeisiin, mihin vanha media ei enää pysty. Keskeistä on myös se, että uusi media pystyy toteuttamaan nämä tarpeet vielä vanhaa mediaa edullisemmin. Perinteiset mediat (esimerkiksi televisio ja sanomalehdet) pitävät kuitenkin pintansa ja niitä on melko hankala syrjäyttää kokonaan. Uskon, että tulevaisuudessa *Pikku Kakkonen* pitää pintansa riippumatta siitä, millaisessa ympäristössä se on tarjolla. On toki mahdollista, että ohjelma siirtyy jossain vaiheessa

kokonaisuudessaan internetiin, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että *Pikku Kakkonen* voi olla silti läsnä jokaisen suomalaisen perheen arjessa.

Olisi kiinnostavaa selvittää, kuinka moni lapsi nykyään edes erottaa sen, leikkiikö ruudun takana hänen kanssaan kone vai oikea ihminen. Mielenkiintoista olisi myös tutkia miten erilaiset verkkopelit, joita voi pelata yhdessä muiden kanssa, muokkaavat lapsen kontakteja ja suhteita. Kiinnostavaa olisi myös ottaa otoksen kooksi huomattavasti laajempi kokonaisuus *Pikku Kakkosen* jaksoja ja analysoida lastenohjelmille asetettujen tavoitteiden näkymistä juontajuudessa ja mahdollisesti myös itse lastenohjelmissa tarkemmin. Näitä tutkimusaiheita voisi tutkia esimerkiksi yhdistämällä osallistuva havainnointi – ja haastattelututkimus toisiinsa niin, että ensin kohderyhmään kuuluvat lapset katsoisivat ohjelmaa tai pelaisivat pelejä ja tämän jälkeen heitä haastateltaisiin. Kiehtova tutkimusaihe muodostuisi myös siitä, millä tavoin esimerkiksi lapsen kohtaaminen *Pikku Kakkosen* juontajien kanssa (esimerkiksi erilaisilla messuilla) vaikuttaa parasosiaalisen suhteen muuttumiseen tai / muuttumattomuuteen.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Katsellaan Siinan kanssa-- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 18.3.2013.

Katsellaan lasten kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 19.3.2013.

Katsellaan Eilan kanssa-- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 20.3.2013.

Katsellaan Jyrkin ja Neponen kanssa kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 21.3.2013.

Katsellaan Jaakon kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 22.3.2013.

Katsellaan Siinan kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 14.10.2013.

Katsellaan Lassin kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 15.10.2013.

Katsellaan Rikun ja Ramin kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 16.10.2013.

Katsellaan Marin kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 17.10.2013.

Katsellaan Jaakon kanssa -- *Pikku Kakkonen*. Tuottaja Teija Ryösa. YLE TV2: Tampere. Lähetyisaika 18.10.2013.

Pikku Kakkosen internetsivut (2013). *Lokakuun leikit* [online]. [Lainattu 31.10.2013]. Saatavilla: <http://yle.fi/pikkukakkonen/#!/leikit>

Tutkimuskirjallisuus

- Alander, Heta (2003). *Esi- ja alkuopetusikäisille suunnattujen TV2 lastenohjelmien arvot ja tavoitteet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Alasuutari, Pertti (2000). Laadullinen tutkimus. 2p. Jyväskylä: Gummerus.
- Arola, Terhi (2010). *Lasten televisio. Ilmainen lapsenvahti vai virikkeitä tarjoava kotiopettaja?* [online]. [Lainattu 13.10.2013].
Saatavilla: <http://www.theseus.fi/handle/10024/21204>
- Ballantine, Paul & Brett Martin (2005). *Forming Parasocial Relationships in Online Communities*. Advances in Consumer Research. Volume 32.
- Bolter, Jay David & Robert Grusin (1999). *Remediation: Understanding New Media*. Cambridge: MIT Press.
- Clifford, Brian & Barrie Gunter (1995). *Television and children: Program evaluation, comprehension, and impact*. Melbourne: Monash University.
- Davies, Máire Messenger (2010). *Children, media and culture*. Maidenhead: Open University press.
- Finlex (2014). *Laki Yleisradio Oy:stä* (1993/1380). [Lainattu 12.2.2014]. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380>
- Giles, David (2002). *Parasocial interaction: A review of the literature and a model for future research* [online]. [Lainattu 19.1.2014]. Saatavilla: http://www.academia.edu/692058/Parasocial_interaction_A_review_of_the_literature_and_a_model_for_future_research
- Giles, David (2008). *Media psychology*. New Jersey: Routledge.
- Heikkilä, Tarja (2001). *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita.
- Herkman, Juha (2008). Intermediaalisuus ja televisiotutkimuksen metodologia: Haasteita mahdollisuuksia ja ongelmia. Teoksessa Keinonen, Heidi & Marko Ala-Fossi & Juha Herkman (toim.) *Radio- ja televisiotutkimuksen metodologiaa: Näkökulmia sähköisen viestinnän tutkimiseen*. Tampere: Tampere University Press. 153-166.
- Herkman, Juha & Taisto Hujanen & Paavo Oinonen (toim.): *Intermediality and media change*. Tampere: Tampere University Press.

- Hietala, Veijo (2002). Lapset, nuoret ja elävän kuvan lumo. Teoksessa: Sintonen, Sara (toim.) *Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta*. Helsinki: Finn Lectura.82-83.
- Hietala, Veijo (2007). Televisio ja tunteiden semiotiikka. Teoksessa Riitta Oittinen & Tiina Tuominen (toim.) *Olennaisen äärellä Johdatus audiovisuaaliseen kääntämiseen*. Tampere: Tampere University Press. 17-29.
- Hirsjärvi, Sirkka & Helena Hurme (2001). *Tutki ja kirjoita*. Vantaa: Tummavuoron kirjapaino Oy.
- Hynd, Anna (2006). Evaluating four and five-year old children's responses to interactive television programs. [online] [Lainattu 17.2.2014]. Murdoch University.
Saataavilla: <http://researchrepository.murdoch.edu.au/85/2/02Whole.pdf>
- Kanninen, Helinä (2012). *Pikku Kakkosen tati on lapsiväen julkkis* [online]. [Lainattu 22.10.2013]. Tamperelainen. Saataavilla: <http://www.tamperelainen.fi/artikkeli/95538-pikku-kakkosen-tati-on-lapsivaen-julkkis>.
- Kasari, Heikki (2000). Television yleisö tutkimuskohteena. Teoksessa: Ritva Levo-Henriksson & Marko Ampuja. *Media ja me*. Helsinki: Yliopistopaino. 143-152.
- Kasvi, Jyrki (2001): Lasten tietokonepelit. Teoksessa Kangassalo, Marjatta & Juha Suoranta (toim.): *Lasten tietoyhteiskunta*. Vammala: Tampere University Press.106-126.
- Keas, N. M. (2007). *Effects of Celebrity Devotion and Religious Commitment Through Parasocial Interaction and Identification*. Regent university: ProQuest. [online]. [Lainattu 19.1.2014]. Saataavilla: http://books.google.fi/books?id=-I0W_oiRdgUC&pg=PA51&lpg=PA51&dq=parasocial+interaction+scale&source=bl&ots=gTkix_r_88&sig=ggeI-nJwYhSne4unCtf4I-6cIQM&hl=fi&sa=X&ei=n2vZUt7dF8OuygOKp4D4BQ&ved=0CFsQ6AEwBTgK#v=onepage&q=parasocial%20interaction%20scale&f=false.
- Koivusalo-Kuusivaara, Raisa (2007). *Lapset, media ja symbolinen vuorovaikutus. Suomalaisten, englantilaisten ja saksalaisten lasten mediasuhteen tarkastelua* [online]. [Lainattu 22.10.2013]. Saataavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/23421>.
- Kupiainen, Reijo (2002). Mediakokemuksia viihteen, mielihyvän ja nautinnon labyrinteissa. Teoksessa: Sara Sintonen (toim.) *Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta*. Helsinki: Finn Lectura.

- Kurkela, Kirsti (2002). Uutisjuttu – Mediakasvatusta perusopetukseen. Teoksessa: Sintonen, Sara (toim.) *Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta*. 97.
- Kurtin, Kate (2013). *Parasocial and school relationships of pre-school children* [online]. University of Connecticut. [Lainattu 19.1.2014]. Saatavilla: <http://digitalcommons.uconn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6298&context=dissertations>
- Kytömäki, Juha (2002). Televisio ja perheen arki. Teoksessa: Laura Kolbe & Katriina Järvinen (toim.) *Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä*. Helsinki: Tammi, 120-137.
- Lehtonen, Mikko (1999). *Ei kenenkään maalla – Teesejä intermediaalisuudesta. Tiedotustutkimus* 22:2. 4-21.
- Lehtipuu, Unna (2006). *Ruuturitari ja digidonna. Lapsi matkalla mediaan*. Juva: Bookwell.
- Leinonen, Salla-Rosa (2013). Vuorovaikutteiset *Leikit Pikku Kakkosen* netissä [online]. [Lainattu 22.10.2013]. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/42046>.
- Mäyrä, Frans (2002). Nettikulttuuri, pelit ja mediakasvatus. Teoksessa: Sintonen, Sara (toim.) *Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta*. Helsinki: Finn Lectura. 89-90.
- Nieminen, Hannu & Mervi Pantti (2009). Media markkinoilla: *Johdatus julkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Helsinki: Loki-kirjat.
- Noppari, Elina & Niina Uusitalo, Reijo Kupiainen & Heikki Luostarinen (1993). ”*Mä oon nyt online*”. *Lasten mediaympäristö muutoksessa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Rideout, Victoria (2014). Learning at home: families’ educational media use in America. A report of the Families and Media Project [online]. [Lainattu 17.2.2014]. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. Saatavilla: http://www.joanganzcooneycenter.org/wp-content/uploads/2014/01/jgcc_learningathome.pdf.
- Salminen, Pauliina (2013). *Lastenohjelmat ovat Ylen ydintä* [online]. [Lainattu 13.10.2013]. *Keskisuomalainen*. Saatavilla: <http://www.ksml.fi/mielipide/mielipidekirjoitukset/lastenohjelmat-ovat-ylen-ydinta/1302095>
- Schiappa, Edward & Mike Allen & Peter Gregg (2007). Parasocial relationships and television. A meta-analysis of the effects. Teoksessa: Preiss Raymond, Gayle

- Barbara, Burrell Nancy, Allen Mike & Bryant Jennings: *Mass media effects research* [online]. [Lainattu 19.11.2013]. Saatavilla: <http://edwardschiappa.com/uploads/ParasocialMeta.pdf>
- Seppänen, Janne & Esa Väliaverronen (2012) *Mediayhteiskunta*. Tallinna: Vastapaino.
- Suoninen, Annikka (1993). *Televisio lasten elämässä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Suoninen, Annikka (1993). Televisio pikkulasten elämässä. Teoksessa: Mikko Ojala (toim.) *Tutkittua ja tärkeäksi havaittua varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto. 31-53.
- Suoninen Annikka (2004). *Mediakielitaidon jäljillä: Lapset ja nuoret valikoivina mediankäyttäjinä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Suoranta, Juha (2002). Mediakasvatus yhteiskunnallisessa todellisuudessa. Teoksessa: Sintonen, Sara (toim.) *Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta*. 15.
- Suoranta, Juha & Hanna Lehtimäki (2004). *Children in the information society. The case of Finland*. New York: Peter Lang publishing.
- Tella, Seppo (2000). Reflections on timeless time, media and communication. Teoksessa: Seppo Tella (toim.) *Media, mediation, time and communication. Emphases in network-based media education*. Helsinki: Hakapaino. 83-100.
- Tuomi, Jouni. & Anneli Sarajärvi (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Valkonen, Satu (2012). *Television merkitys lasten arjessa*. Tampere: Tampere University Press.
- Valkonen, Satu & Marjo Pennonen & Anja Riitta Lahikainen (2005). Televisio pienten lasten arjessa. Teoksessa: Anja Riitta Lahikainen & Pentti Hietala, Tommi Inkinen, Marjatta Kangassalo, Riikka Kivimäki & Frans Mäyrä (toim.) *Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan*. Tampere: Tammer-Paino. 54-91.
- Vehko, Johanna (2012). *Painokoneet seis! Kertomuksia uuden journalismin ajasta*. Helsinki: Teos.
- Werner, Anita (1996). *Lapset ja televisio*. Tampere: Tammer-Paino.
- Väliaverronen, Esa (1998). Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa: Anu Kantola & Inka Moring & Esa Väliaverronen (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Tampere: Tammer-Paino Oy. 13-39.

Muu kirjallisuus

Ilta Sanomat (2013). *Mihin jäi lastenohjelmatarjonnan valvonta?* [online] [Lainattu 18.11.2013]. Tampere: Tampere. Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/perhe/art-1288606404649.html>

Magma (2012). Laatujournalismi kunniaan [online]. [Lainattu 21.4.2013]. Saatavilla: <http://www.magma.fi/teema/laatujournalismi-kunniaan>.

Puurtinen, Toni (2013). *Lastenohjelmien kuningas*. Helsingin Sanomat 15.3.2013, D2.

Tampereen elokuvajuhlat (2012). *Pikku Kakkonen 25 vuotta* [online]. [Lainattu 22.10.2013]. Saatavilla: <http://www.tamperefilmfestival.fi/2002/fin/25vuotis.htm>.

Vauva-lehden internetsivujen keskustelupalsta (2013) [online]. [Lainattu 19.11.2013]. Saatavilla: http://www.vauva.fi/keskustelu/3881789/ketju/yle_n_lastenohjelma_opettaa_lapsia_imppaamaan